

Upravno sodišče Republike Slovenije, Fajfarjeva ulica 33, 1000 Ljubljana Slovenija

Datum: 11.2.2026

Št. Zadeve (izpolni sodišče):

TOŽBA zaradi nezakonitega posega v človekove pravice po 4. členu ZUS-1 v povezavi s postopkom imenovanja Varuha za človekove pravice v postopku 2025/2026 (poseg organa brez izdaje upravnega ali drugega posamičnega akta)

A. Stranke postopka:

Tožeča stranka: mag. Franc Derganc, [REDACTED]

Tožena stranka:

Republika Slovenija – Urad predsednice Republike Slovenije, Erjavčeva 17, 1000 Ljubljana,

B. Pristojnost

Za odločanje v tej zadevi je stvarno in krajevno pristojno Upravno sodišče Republike Slovenije na podlagi 4. člena Zakona o upravnem sporu (ZUS-1).

C. Vrednost spora

Neopredeljena (spor zaradi varstva človekovih pravic po 4. členu ZUS-1).

D. Sodna taksa

Sodna taksa: plačana po tar. št. 6111 v znesku 148,00 EUR (dokazilo priloženo)

Tarifna številka 6111, znesek: 148 EUR; UPRAVNO SODIŠČE REPUBLIKE SLOVENIJE - SODNE TAKSE - OD PRAVNIH IN FIZIČNIH OSEB TER ZASEBNIKOV; **IBAN: SI56 0110 0845 0088 976; Številka podračuna (UJP): 01100-845-0088976; Model: 11; Sklic: (poljudno)**

E. Predmet spora

Tožeča stranka vlaga tožbo po 4. členu ZUS-1 zaradi nezakonitega posega tožene stranke v človekove pravice in temeljne svoboščine v postopku imenovanja Varuha človekovih pravic za obdobje 2025/2026, pri čemer je do posega prišlo z ravnanjem oziroma opustitvijo organa brez izdaje upravnega ali drugega posamičnega akta, zoper katerega bi bilo zagotovljeno pravno sredstvo.

Tožniku ni zagotovljeno drugo učinkovito sodno varstvo.

Predmet tega upravnega spora ni vsebinska ali politična presoja izbire kandidata, temveč zakonitost postopkovnega ravnanja organa ter spoštovanje ustavnih procesnih jamstev iz 22., 23. in 25. člena Ustave Republike Slovenije ter standardov učinkovitega sodnega varstva po pravu EU in EKČP.

F. VROČANJE

Tožeča stranka predlaga, da sodišče vse sodne pošiljke vroča na elektronsko na naslov [REDACTED]

G. PRILOGE: Dokazilo o plačilu sodne takse in listine, navedene v tožbi (D1–D...)

H. ŠTEVILO IZVODOV: 2

I. UVOD IN PRAVNA PODLAGA

1. Tožeča stranka vloga tožbo po **4. členu Zakona o upravnem sporu (ZUS-1)**, ker je tožena stranka z ravnanjem v postopku imenovanja Varuha človekovih pravic posegla v tožnikove človekove pravice in temeljne svoboščine, in sicer brez izdaje upravnega ali drugega posamičnega akta, zoper katerega bi bila dopustna uporaba pravnih sredstev.
2. Tožniku **ni zagotovljeno nobeno drugo učinkovito sodno varstvo**, zato je tožba vložena kot **subsidiarno sodno varstvo** zaradi posega, ki se izvaja z ravnanjem/opustitvijo organa brez akta, pri čemer tožena stranka sama izrecno zatrjuje, da pravno varstvo ne obstaja.
3. Predmet tega spora **ni vsebinska ali politična presoja izbire kandidata**, temveč izključno zakonitost postopkovnega ravnanja organa ter spoštovanje **procesnih ustavnih jamstev iz 22., 23. in 25. člena Ustave Republike Slovenije**, kakor tudi standardov učinkovitega sodnega varstva po pravu EU in EKČP.

II. IZPODBIJANO RAVNANJE (OPIS POSEGA)

4. Tožena stranka je v postopku imenovanja Varuha človekovih pravic:
 - zahtevala pripravo programa in predstavitev,
 - vodila postopek zbiranja kandidatur,
 - izvedla izbor,
 - ni izdala nobene individualne obrazložene odločitve,
 - ni omogočila vpogleda v dokumentacijo,
 - ni zagotovila pravnega sredstva.
5. V dopisu št. 003-03-5/2024-353 z dne 10. 2. 2026 je izrecno navedla, da:
 - upravni ali drug posamični akt ni bil izdan,
 - postopek ni formaliziran,
 - pravna sredstva niso dopustna.
6. Postopek je bil torej zavestno organiziran **brez pravnih jamstev in brez sodnega nadzora**.

III. DEJSTVA

7. Tožnik je bil kandidat za Varuha za človekove pravice na javnem pozivu države (postopek 2025/2026, ki se je zaključil dne 3.12.2026 z glasovanjem v Državnem zboru).
8. Pripravil je strokovni program in sodeloval v postopku na podlagi izrecnih navodil Predsednice Republike Slovenije (priprava programa, napotilo na predstavitev programa vsem poslanskim skupinam v Državnem zboru, »zaslišanje« kandidata, kjer je program predstavil in je dobil ustno oceno, da program predstavlja eno izmed najboljših programov – ne samo v konkretnem postopku itd.)
9. Programi niso bili vsebinsko in preverljivo presojani.
10. Odločitev (glede izbire za možnost glasovanja v Državnem zboru) ni bila obrazložena.

11. Pravno sredstvo ni bilo omogočeno.
12. Tožena stranka je obstoj pravnega varstva izrecno zanikala.
13. Gre za dejanski oblastni poseg, ki neposredno posega v tožnikove procesne pravice, saj mu je onemogočen dostop do sodnega nadzora.

IV. PRAVNA PRESOJA

0. PREUVOD – OBVEZNI NORMATIVNI OKVIR

14. Presoja v tej zadevi ne temelji zgolj na splošnih ustavnih načelih, temveč na **obvezni kombinaciji**:
 - Ustava RS (22., 23., 25., 2. člen),
 - ZUS-1 (4. člen),
 - ZVarCP (14. člen),
 - ZUstS,
 - Beneška načela (2019),
 - sodna praksa SEU in ESČP.
15. Ta normativni okvir vzpostavlja **minimalni standard zakonitega postopka imenovanja nosilcev ustavnih funkcij**, ki mora biti: transparenten, obrazložen, dokumentiran in sodno nadzorljiv.

1. PREDMET SPORA – IZKLJUČNO PROCESNE PRAVICE

16. Tožnik ne zahteva imenovanja.
17. Ne posega v politično diskrecijo Državnega zbora.
18. Uveljavlja izključno pravico do zakonitega postopka in sodnega nadzora.
19. Diskrecija glede izbire kandidata ne pomeni diskrecije glede obstoja postopka.

2. KRŠITEV 22. ČLENA USTAVE – POŠTEN POSTOPEK

SEU, Sopropé (C-349/07, 2008) – pravica do izjave velja vedno, kadar odločitev vpliva na pravni položaj posameznika.

SEU, M.M. (C-277/11, 2012) – odločanje mora biti obrazloženo.

20. Odločanje o kandidaturi brez vsebinske obravnave in brez obrazložitve je neposredna kršitev teh načel. Takšen način odločanja je po vsebini enak situacijama, obravnavanima v zadevah **SEU, Sopropé (C-349/07, 2008)** in **SEU, M.M. (C-277/11, 2012)**, kjer je Sodišče Evropske unije izrecno zavzelo stališče, da procesne pravice posameznika niso odvisne od formalne kvalifikacije postopka ali od izdaje upravnega akta, temveč od samega dejstva, da organ s svojim ravnanjem poseže v njegov pravni položaj. V zadevi *Sopropé* je bilo poudarjeno, da mora biti posamezniku pred sprejemom zanj neugodne odločitve omogočeno učinkovito sodelovanje in izjava, medtem ko je v zadevi *M.M.* sodišče dodatno pojasnilo, da takšno sodelovanje nujno vključuje tudi

obveznost organa, da opravi dejansko vsebinsko presojo in svojo odločitev obrazloži tako, da je ta razumljiva in sodno preverljiva. Iz obeh sodb tako izhaja skupno, jasno in zavezujoče pravilo: kadar organ javne oblasti odloča o posamezniku, mora zagotoviti (a) možnost sodelovanja, (b) dejansko vsebinsko obravnavo ter (c) obrazloženo odločitev, ne glede na formalno kvalifikacijo postopka. Ker tožena stranka nobenega od teh elementov ni zagotovila, temveč je odločila netransparentno in brez obrazložitve, je prišlo do očitne in neposredne kršitve 22. člena Ustave Republike Slovenije.

3. KRŠITEV 23. ČLENA – DOSTOP DO SODIŠČA

ESČP, Golder (1975) – pravica dostopa do sodišča.

ESČP, Kudła (2000) – učinkovito pravno sredstvo mora obstajati.

ESČP, Zubac (2018) – formalizem ne sme izničiti varstva.

21. Razlaga »ni akta – ni varstva« bi pomenila ravno tisti nedopusten formalizem, ki ga sodna praksa prepoveduje, saj bi omogočila, da je obstoj sodnega nadzora odvisen izključno od procesne tehnike organa. Če bi bilo dopustno, da organ z opustitvijo izdaje formalnega posamičnega akta sam določi, ali bo njegovo ravnanje sodno preverljivo ali ne, bi bila pravica do sodnega varstva vsebinsko izpraznjena. V takšnem režimu bi oblast lahko o posamezniku odločala z dejanskimi ravnanji ali z neformalnimi postopki, hkrati pa bi se izognila vsakršni zunanji kontroli, kar bi pomenilo, da je obseg ustavne pravice iz 23. člena Ustave prepuščen diskreciji organa. Takšna razlaga je v neposrednem nasprotju z doktrino **dostopa do sodišča**, kot jo je vzpostavilo ESČP v zadevi *Golder proti Združenemu kraljestvu (1975)*, kjer je bilo poudarjeno, da mora biti sodni nadzor realen in ne le teoretičen, ter z zahtevo po **učinkovitem pravnem sredstvu** iz zadeve *Kudła proti Poljski (2000)*, po kateri mora pravno varstvo obstajati dejansko in učinkovito. Hkrati bi šlo za prav tisti pretiran procesni formalizem, ki ga je veliki senat izrecno zavrnil v zadevi *Zubac proti Hrvaški (2018)*, saj procesna pravila ne smejo biti razlagana tako, da posamezniku odvzamejo bistvo pravice do sodnega varstva. Posledično bi pravica postala iluzorna in ne več učinkovita. Prav zato je treba 23. člen Ustave razlagati ustavnoskladno in konvencijsko skladno, tako da preprečuje ustvarjanje pravnih praznin, v katerih oblast odloča brez akta in brez nadzora, ker bi drugačna razlaga dopuščala obid ustavnih jamstev z zgolj formalno kvalifikacijo postopka.

4. KRŠITEV 25. ČLENA – PRAVNO SREDSTVO

22. Popolna odsotnost pritožbe ali nadzora pomeni sistemsko izključitev pravnega sredstva.

5. KRŠITEV 14. ČLENA ZVarCP – OBVEZNA UPORABA ZUstS

14. člen ZVarCP določa, da se v postopku kandidiranja **smiselno uporabljajo določbe Zakona o ustavnem sodišču (ZUstS)**.

23. Ta napotitev pomeni **obvezno uporabo procesnih pravil**, ne fakultativne analogije.

24. Postopek po ZUstS je:

- formaliziran,
- dokumentiran,
- javen,
- vsebinsko obrazložen,
- pravno preverljiv.

26. Ker zakon izrecno zahteva uporabo teh pravil, je organ dolžan zagotoviti enakovreden standard tudi pri imenovanju Varuha.
27. Postopek brez obrazložitve, brez dokumentacije in brez pravnega sredstva je zato **v neposrednem nasprotju z 14. členom ZVarCP.**

6. PRAVILNA UPORABA POSTOPKA IMENOVANJA – ZAKONSKI STANDARD

28. Pravilna uporaba postopka imenovanja po ZVarCP v povezavi z ZUstS zahteva najmanj (dodatno glej dokaz D8 in D11):
- vsebinsko presojo kandidatur,
 - dokumentirano odločanje,
 - obrazložene razloge izbire ali neizbire,
 - možnost vpogleda v dokumentacijo,
 - možnost sodnega nadzora.
29. Navedeni elementi predstavljajo **minimalne procesne garancije**, brez katerih postopek ne more biti zakonit.
30. Ker noben od teh elementov ni bil zagotovljen, je bil postopek izveden **v očitnem nasprotju z zakonom.**

7. BENEŠKA NAČELA KOT OBVEZEN INTERPRETATIVNI STANDARD

31. Beneška načela (CDL-AD(2019)005) določajo, da mora biti imenovanje ombudsmana: transparentno, objektivno, preverljivo, obrazloženo. Ker Zakon o varuhu človekovih pravic (ZVarCP) v 14. členu napotuje na Zakon o ustavnem sodišču, ki že določa visoke procesne standarde, in ker so Beneška načela ustaljeni evropski standardi za neodvisnost in postopek nominacije/imenovanja ombudsmana, mora vsak postopek imenovanja Varuha človekovih pravic izpolnjevati najmanj te standarde. Neformalen in netransparenten postopek brez procesnih jamstev ostaja v neposrednem nasprotju z mednarodnimi standardi in tako ni v skladu z ustavnimi zahtevami pravne države.

“Postopek tožene stranke, kot je razvidno iz spodnje razpredelnice, je bil v neposrednem nasprotju z Venice Principles (CDL-AD(2019)005), zlasti s Principles 6–9, ki zahtevajo transparenten, objektivni, preverljiv in obrazložen postopek imenovanja ombudsmana.”

Minimalni standardi imenovanja ombudsmana / varuha človekovih pravic (Beneška načela)

Principle	Uradni citat (CDL-AD(2019)005)	Pravna vsebina	Pomen za spor
-----------	--------------------------------	----------------	---------------

Principle 1	<i>“The Ombudsman institution shall be established at constitutional or legislative level and shall be independent.”</i>	Institucija mora biti pravno in funkcionalno neodvisna	Neodvisnost zahteva tudi neodvisen, pravno varen postopek imenovanja
Principle 6	<i>“The Ombudsman shall be elected or appointed through a transparent procedure provided for by law.”</i>	Postopek mora biti zakonsko določen in transparenten	Neformalni ali netransparentni postopek je neposredna kršitev
Principle 7	<i>“The selection process shall be merit-based, objective, transparent and public.”</i>	Izbor mora temeljiti na merilih, objektivnosti in javnosti	“Skrita” ali neobrazložena presoja kandidatov ni dopustna
Principle 8	<i>“The procedure shall ensure the broadest possible consensus and legitimacy of the candidate.”</i>	Postopek mora biti preverljiv in legitimen	Legitimnosti ni brez razlogov/obrazložitve
Principle 9	<i>“The procedure shall not allow arbitrary decisions.”</i>	Prepoved arbitrarnega odločanja	Odločitev brez obrazložitve = arbitrarna odločitev
Principle 13	<i>“The Ombudsman shall have adequate guarantees of independence comparable to those of the judiciary.”</i>	Standardi primerljivi sodstvu	Analogija z ZUstS (ustavni sodniki) je pravno logična in zahtevana
Principle 22	<i>“The State shall ensure effective remedies against acts interfering with the independence or functioning of the Ombudsman institution.”</i>	Zagotovljeno mora biti učinkovito pravno varstvo	Popolna odsotnost sodnega varstva je neskladna s standardom

32. Gre za ustaljeni evropski standard, ki ga morajo sodišča upoštevati kot interpretativno merilo (8. člen Ustave¹). Gre za ustaljeni evropski standard varstva neodvisnosti institucije ombudsmana, ki ga morajo sodišča upoštevati kot interpretativno merilo pri razlagi nacionalnega prava. Na podlagi 8. člena Ustave Republike Slovenije se ratificirane mednarodne pogodbe uporabljajo neposredno, medtem ko splošno sprejeta načela mednarodnega prava zavezujejo državo pri razlagi in uporabi notranjega prava. Beneška načela (CDL-AD(2019)005), čeprav po svoji naravi predstavljajo t. i. soft law, izražajo skupni evropski standard pravne države (rule of law benchmark), ki ga Evropsko sodišče za človekove pravice uporablja kot referenčni okvir pri presoji neodvisnosti in zakonitosti delovanja ustavnih in neodvisnih institucij. Zato jih mora tudi Upravno sodišče Republike Slovenije uporabiti kot razlagalno vodilo pri presoji zakonitosti postopka imenovanja Varuha človekovih pravic, zlasti v povezavi z 2., 22. in 23. členom

¹ 8. člen

Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo. Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe se uporabljajo neposredno.

Ustave, saj nacionalne določbe ni dopustno razlagati na način, ki bi bil v očitnem neskladju z ustaljenimi evropskimi standardi.

33. Postopek tožene stranke je s temi standardi očitno nezdržljiv.

8. SUBSIDIARNOST

34. Drugo učinkovito sodno varstvo ne obstaja.

35. Ustavna pritožba ni dopustna brez akta.

36. Odškodninska tožba ne omogoča odprave kršitve.

Pogoji iz 4. člena ZUS-1 so zato izpolnjeni.

9. SKLEP

37. Iz ustavne, zakonske in mednarodne ureditve izhaja enotno pravilo:

Organ javne oblasti ne sme odločati o posamezniku brez postopka, obrazložitve in sodnega nadzora.

38. Takšno ravnanje pomeni nezakonit oblastni poseg.

V. PRAVNI INTERES

39. Tožnik je bil neposredno udeležen v postopku in neposredno prizadet v svojih procesnih pravicah.

VI. TOŽBENI ZAHTEVEK

40. Na podlagi 4. člena Zakona o upravnem sporu (ZUS-1) tožeča stranka predlaga, da sodišče izda sodbo, s katero:

41. ugotovi, da je ravnanje tožene stranke v postopku imenovanja Varuha človekovih pravic, izvedeno brez izdaje obrazložene individualne odločitve, brez vsebinske in primerjalne presoje kandidatur, brez objektivnih meril ocenjevanja ter brez zagotovljenega pravnega sredstva, predstavljalo **nezakonit poseg v človekove pravice tožnika iz 22., 23. in 25. člena Ustave Republike Slovenije;**

42. naloži toženi stranki, da tožniku **omogoči vpogled v celoten spis postopka imenovanja** ter vso dokumentacijo, ki se nanaša na potek postopka in ocenjevanje kandidatur;

43. naloži toženi stranki, **da izda obrazloženo individualno odločbo o njegovi kandidaturi**, ki bo vsebovala dejanske in pravne razloge odločitve ter jasno navedbo uporabljenih meril ocenjevanja;

44. naloži toženi stranki, **da v obrazložitvi opravi preverljivo in dokumentirano primerjalno presojo kandidatur ter navede razloge, zaradi katerih je bila izbrana kandidatka ocenjena kot primernejša oziroma boljše usposobljena od tožnika;**

45. določi, da mora biti odločba izdana v obliki posamičnega akta, zoper **katerega je tožniku zagotovljeno sodno varstvo** v skladu z zakonom;

46. prepove toženi stranki ponavljanje enakega ali vsebinsko primerljivega ravnanja **v razmerju do tožnika**;

47. naloži toženi stranki **povrnitev stroškov** tega postopka skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi od poteka paricijskega roka do plačila.

VII. DOKAZI

Tožeča stranka za dokaz zatrjevanih dejstev in izpolnjenosti pogojev iz 4. člena ZUS-1 predlaga izvedbo spodaj navedenih listinskih in osebnih dokazov.

Predlagani dokazi so usmerjeni zlasti v izkaz:

- obstoja individualizirane udeležbe tožnika v postopku imenovanja,
- dejanskega oblastnega ravnanja tožene stranke brez izdaje posamičnega akta,
- odsotnosti formaliziranega, dokumentiranega in preverljivega postopka,
- izrecne izključitve pravnih sredstev,
- neobstoja drugega učinkovitega sodnega varstva,
- ter pravnega interesa tožnika za sodno varstvo.

Navedeni dokazi so zato neposredno relevantni za presojo, ali je bilo z ravnanjem oziroma opustitvijo tožene stranke poseženo v tožnikove ustavno varovane procesne pravice ter ali so izpolnjeni pogoji za subsidiarno sodno varstvo po 4. členu ZUS-1.

Tožeča stranka predlaga, da sodišče listine prebere in jih po potrebi pridobi tudi po uradni dolžnosti ter izvede predlagane dokaze v obsegu, potrebnem za popolno ugotovitev dejanskega stanja.

48. Tožeča stranka v dokaz svojih navedb predlaga izvedbo naslednjih dokazov:

Dokaz	Opis listine / dejanja	Dokazovano dejstvo	Pravna relevantna	Element 4. člena ZUS-1
D1	Dopis št. 003-03-5/2024-353 (10. 2. 2026) – kandidat obravnavan kot »javnost«	Ni izdan posamični akt; izrecna izključitev pravnih sredstev	Dokaz ravnanja/opustitve organa brez akta	Poseg brez akta + subsidiarnost
D2	Dokazila o kandidaturi na javni poziv	Formalna prijava in individualna vključitev v postopek	Ugotavlja individualiziran pravni položaj	Pravni interes
D3	Program kandidata	Zahtevana vsebinska priprava; sodelovanje v formaliziranem postopku	Ustvarjeno legitimno pričakovanje vsebinske presoje	Pravni interes + intenzivnost posega

D4	Dokazila o stroških kandidature	Nastanek konkretnih posledic (čas, sredstva, obveznosti)	Potrjuje resnost posega in neposredno prizadetost	Pravni interes
D5	Sklep US o zavrženju ustavne pritožbe	Ustavno varstvo ni bilo meritorno zagotovljeno	Neobstoj drugega učinkovitega sodnega varstva	Subsidiarnost
D6	Odgovor na sklep US	Aktivno izčrpanje pravnih poti	Vestno uveljavljanje varstva	Subsidiarnost
D7	Predhodni odškodninski zahtevek (Državno odvetništvo)	Poskus mirne rešitve; reparacijski postopek	Odškodninski postopek ni preventivno varstvo	Subsidiarnost
D8	ZVarCP (14. člen)	Zakonska napotitev na ZUstS	Vzpostavlja obvezni procesni standard formalizacije	Protipravnost ravnanja
D9	ZUstS – procesne določbe	Vsebina zahtevanega formaliziranega postopka	Opredeljuje minimalne garancije (spis, obrazložitev, preverljivost)	Protipravnost ravnanja
D10	Venice Principles (CDL-AD(2019)005)	Evropski standard transparentnosti in meritornosti imenovanja	Interpretativno merilo ustavnoskladne razlage	Protipravnost + ustavna skladnost
D11	Sodna praksa SEU in ESČP	Standardi pravice do izjave, obrazložitve, dostopa do sodišča	Sodno varstvo ne sme biti izničeno s formalizmom	Protipravnost + subsidiarnost
D12	Zaslišanje tožnika (po potrebi)	Potek postopka, komunikacija, dejanske posledice	Dopolnitev dejanskega stanja	Vsi elementi po potrebi

49. Tožeča stranka predlaga, da sodišče izvede navedene dokaze ter po potrebi pridobi tudi celoten upravni oziroma spisni material tožene stranke, ki se nanaša na postopek imenovanja Varuha človekovih pravic, saj se relevantna dokumentacija nahaja pri toženi stranki.

VIII. PREDLOG ZA PREDNOSTNO OBRAVNAVO

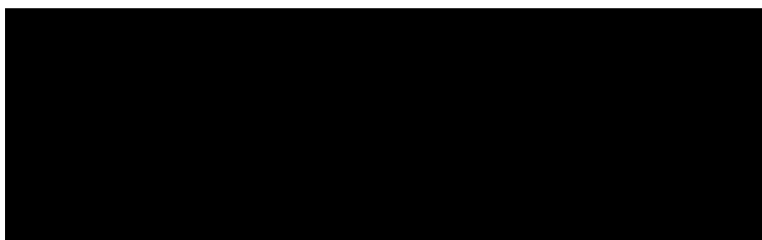
50. Tožeča stranka predlaga, da sodišče zadevo obravnava prednostno.

51. Zadeva presega pomen individualnega spora, saj se nanaša na zakonitost postopka imenovanja Varuha človekovih pravic kot ustavne in systemske institucije varstva človekovih pravic. Presoja zakonitosti takšnega postopka ima neposreden vpliv na

delovanje institucije, ki je namenjena zaščiti pravic vseh posameznikov, zato gre za vprašanje izrazitega javnega interesa in institucionalnega pomena.

52. Izpodbijano ravnanje ni enkraten ali zaključen dogodek, temveč predstavlja način delovanja organa, ki se lahko ponavlja tudi v prihodnjih postopkih imenovanja. Brez pravočasne sodne presoje obstaja realna nevarnost nadaljnjih istovrstnih kršitev procesnih pravic kandidatov, s čimer bi se nezakonito stanje reproduciralo.
53. Hkrati je narava zatrjevanih kršitev takšna, da naknadno pravno varstvo ne more zagotoviti učinkovite zaščite. Če bi se zakonitost postopka presojala šele po daljšem časovnem obdobju, bi bila pravica do sodnega varstva iz 23. člena Ustave izpraznjena vsebine, saj bi bile posledice posega že dokončne, nadaljnje kandidature pa nepovratno onemogočene.
54. Gre torej za spor, v katerem je hitra sodna presoja nujna zaradi:
- varstva temeljnih procesnih pravic tožnika,
 - preprečitve ponavljanja sistemskih kršitev,
 - zagotavljanja zakonitega delovanja ustavne institucije,
 - ter varovanja javnega interesa in načela pravne države.
55. Iz navedenih razlogov tožeča stranka predlaga, da sodišče zadevo obravnava prednostno.

V [redacted] dne 11.2.2026

D1: Pismo Predsednice Republike Slovenije (dne 10.2.2026) iz katerega izhaja, da kandidata za varuha štejejo kot »javnost«.

Predsednica Republike Slovenije

URAD

Številka: 003-03-5/2024-353

Datum: 10. 2. 2026

Franc Derganc

Zadeva: Odgovor na vašo zahtevo za vpogled v spis

Spoštovani,

prejeli smo vašo vlogo z dne 9. 2. 2026, naslovljeno kot »pritožba zoper zavrnitev vpogleda v dokumentacijo postopka imenovanja Varuha človekovih pravic«, s katero izpodbijate dopis Urada predsednice Republike Slovenije št. 003-03-5/2024-351 z dne 9. 2. 2026.

Uvodoma pojasnjujemo, da vam v predmetni zadevi ni bil izdan upravni ali drug posamični akt, zoper katerega bi bilo dopustno vložiti pritožbo. Z navedenim dopisom ste bili zgolj obveščeni o dejstvu, da za vašo zahtevo za vpogled v dokumentacijo postopka imenovanja Varuha človekovih pravic ne obstaja pravna podlaga.

Postopek imenovanja Varuha človekovih pravic v delu, ki poteka na Uradu predsednice Republike Slovenije, ni upravni ali drug formaliziran postopek v smislu veljavne procesne zakonodaje, niti se v njem ne odloča o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov. Gre za poseben postopek ustavnopravne narave (*sui generis*), za katerega niso predpisana procesna pravila o vodenju postopka in oblikovanju procesnega spisa.

Ker v predmetni zadevi ni bil izdan noben upravni ali drug posamični akt in ne teče formaliziran postopek, v katerem bi bilo mogoče uveljavljati pravna sredstva, vaše vloge ni mogoče obravnavati kot pritožbe v smislu procesne zakonodaje. Posledično je tudi ni mogoče vsebinsko presoјati.

Vaše obsežno sklicevanje na določbe Ustave Republike Slovenije, mednarodne standarde ter sodno prakso domačih in evropskih sodišč ne more spremeniti procesne narave zadeve, saj Urad predsednice Republike Slovenije v tem postopku ne odloča o vaših pravicah, obveznostih ali pravnih koristih in zato ni pristojen za vsebinsko presojo zatrjevanih ustavnopravnih kršitev.

Glede na navedeno vaša vloga z dne 9. 2. 2026 ne bo obravnavana kot dopustno pravno sredstvo, postopek v Uradu predsednice Republike Slovenije pa se s tem odgovorom zaključuje.

S spoštovanjem.

Poslati:

- Naslovníku, po elektronski pošti;

Vložiti:

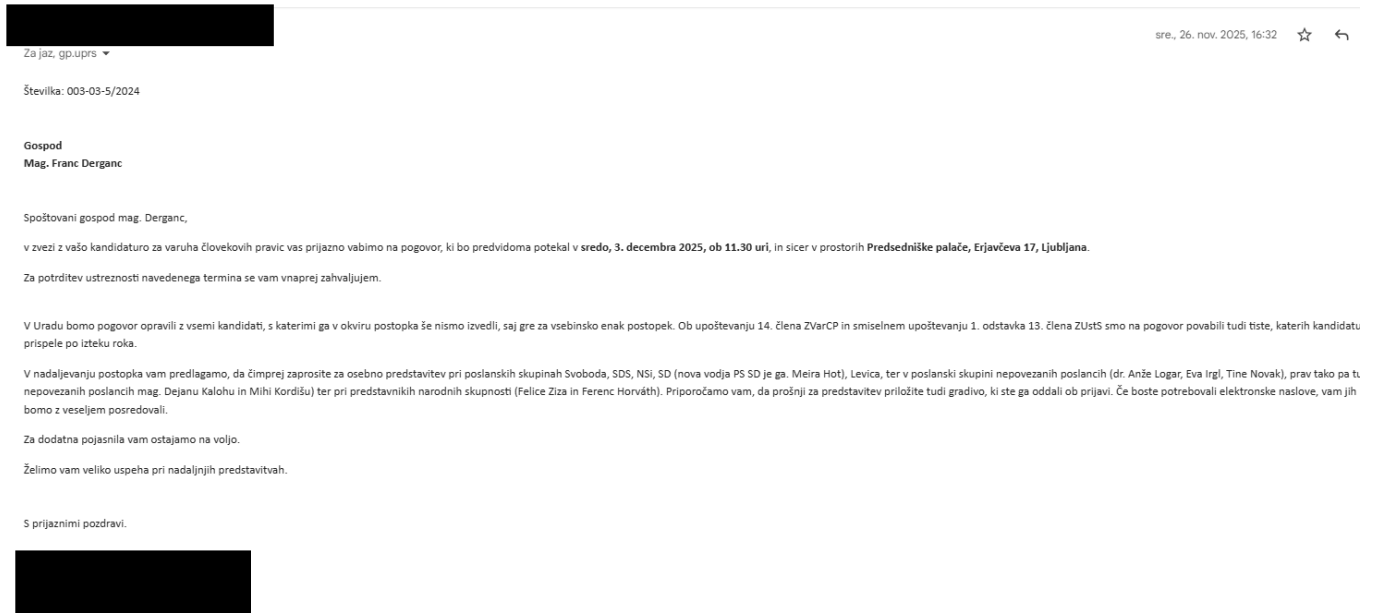
- Zbirka dokumentarnega gradiva nri IIPRS

Listina dokazuje, da je bil tožnik v postopku obravnavan kot »javnost« in ne kot stranka postopka, s čimer mu ni bil priznan položaj nosilca procesnih pravic (pravica do izjave, sodelovanja, vpogleda v spis, pravnega sredstva).

Stranka predlaga, da sodišče listino upošteva kot dokaz o dejanskem ravnanju organa ter presodi, da je bila tožniku s takšno kvalifikacijo neupravičeno odvzeta procesna legitimacija in s tem učinkovito varstvo njegovih ustavnih pravic.

Iz navedenega izhaja, da postopek ni izpolnjeval standardov poštenega postopka in enakega varstva pravic, zato je izpodbijano ravnanje nezakonito in protiustavno.

D2: E-poštno sporočilo (26.11.2026) Predsednice Republike Slovenije o »zaslišanju« kandidata Franc Derganca dne 3.12.2025 v zvezi s postopkom imenovanja Varuha za človekove pravice

Listina dokazuje, da je bil tožnik v postopku imenovanja Varuha človekovih pravic obravnavan individualizirano kot kandidat ter povabljen na osebno »zaslišanje«, kar po svoji vsebini pomeni neposredno sodelovanje v postopku in obravnavo njegovih pravic, interesov in programa.

Navedeno potrjuje, da je imel tožnik dejanski procesni položaj udeleženca postopka, zato ga ni bilo dopustno obravnavati kot zgolj »javnost« brez procesnih jamstev.

Stranka predlaga, da sodišče listino upošteva kot dokaz o naravi in intenzivnosti njene vključenosti v postopek ter presodi, da bi ji moral biti priznan položaj stranke oziroma osebe s pravnim interesom z vsemi pripadajočimi procesnimi pravicami.

D3: Program kandidata, izgradnja analitičnega orodja »AI ANALITIK JAVNE OBLASTI«, kar dokazuje, da je kandidat upravičeno pričakoval – vsaj presojo po »Beneških načelih«

Kandidat je program izdelal v več verzijah (tudi listinskih – verzije je vročil UPRS, Poslanskim skupinam GS, SD in NSI), Predsednici RS pa je rezultate dela AI Analitika javne oblasti predstavil tudi na način, da ji je poslal »Analizo dela UPRS z vidika legitimnosti«.

Vse verzije programa in vsi članki ter analize »področja varovanja človekoveih pravic« so dostopni na spletni strani www.modro-poslovanje.si.

Primeroma:

1. Spletna stran, kjer so historično nanizani članki, program, izjave za javnosti itd. - <https://modro-poslovanje.si/BAZA-ZNANJA/kandidatura-za-varuha-za-%c4%8dlovekove-pravice>
2. Dostop do programa kandidata: https://modro-poslovanje.si/Portals/0/Program_Varuh_clovekovih_V4_in%203%20zakoni.pdf
3. Dostop do knjige, ki jo je avtor začel pisati dne 7.11.2026 in opisuje ključne težave pri postopku imenovanja varuha »Ko država gre predaleč«: <https://modro-poslovanje.si/BAZA-ZNANJA/ko-dr%c5%beava-gre-predale%c4%8d-kandidat-za-varuha-brez-zasli%c5%a1anja-knjiga-o-sistemu-ki-se-ni-hotel-sli%c5%a1ati>
4. Stran, ki opisuje vrednost AI Analitika javne oblasti, torej orodja, ki presoja odločanja oseb z javnimi pooblastili (vse tri veje oblasti in obe ravni oblasti) z vidika »legitimnosti« oz. z vidika odnosa oblasti do človeka: <https://www.modro-poslovanje.si/BAZA-ZNANJA/ai-analitik-javne-oblasti-modro-poslovanje-z-dne-212026>
5. In drugo (članki, ki prikazujejo Analize, prispevke v povezavi s kandidaturo):

Viri (enotno, preštevilčeno; avtor: mag. Franc Derganc, razen kjer je posebej navedeno)

1. Derganc, F. *Ko država gre predaleč – V3/V3.1 (PDF)*. – Besedilo je nastajalo v začetni fazi nastajanja knjige, ko še ni bilo na voljo »vseh dognanj«, ki so nastala ob (neuspešni) kandidaturi avtorja za Varuha za človekove pravice Republike Slovenije. Avtorjev namen je bil predvsem artikulirati vprašanja, ki so se takrat kazala kot spregledana ali potisnjena na rob javne razprave.
2. Derganc, F. *Kandidatura za Varuha za človekove pravice – objave in zbirka dokumentov (spletna zbirka)* – spletna stran, kjer je avtor objavljajal prispevke od 7.1.2025 dalje.
3. Derganc, F. *Program kandidata za Varuha človekovih pravic – V 4.0 (2. 12. 2025)*. Program kandidata za Varuha za človekove pravice, ki ni doživel »epiloga« in presoje po Beneških in Pariških načelih, kot je razvidno tudi iz pravnih sredstev, ki jih je avtor podal (glej spodaj).
4. Derganc, F. *XII PROGRAM VARUHA – Ključne zaveze za poslance Državnega zbora*. Besedilo je del programa iz točke 3. tega seznama.

5. Derganc, F. [Ideja Nadkonvencije ZN o minimalnem jedru človekovih pravic in njen vpliv na varstvo posebej ranljivih skupin – V 4.0 \(13. 12. 2025\) + HTML + povzetek](#).
6. Derganc, F. [Nadkonvencija: “Konfucij po Eleanor Roosevelt v Ženevi 1948”](#) (članek/PDF). Ontološka kritika sodobnega režima človekovih pravic, ki legitimnost družbenega reda presoja glede na pogoje nastajanja človeškega (otročstvo, čas, stabilnost, jezik), ne zgolj glede na formalno varstvo pravic.
7. Derganc, F. [Analiza dokumentov RTV in Gibanja Svobode z vidika varovanja človeka](#). Dokument želi pokazati, da brez merljivih varovalk človekovih pravic nobena politika ali javna služba ne more upravičiti svojega obstoja.
8. Derganc, F. [Dopis: Spoštovana poslanka / spoštovani poslanec ...; spoštovana predsednica republike ...](#) Dopis Predsednici Republike Slovenije v katerem jo kandidat obvesti, da je kandidat ustvaril ob pisanju člankov za kandidaturo AI Agentja javne oblasti in AI Varuha z dne 4.1.2026. V članku avtor posreduje tudi primer analize pravnega pravila, ki ga je analiziral AI Agent javne oblasti z vidika udejanjanja človekovih pravic.
9. Derganc, F. [Vpliv Komisije EU27 \(analiza odločitev 1. 10. 2025–31. 12. 2025\) preko Vlade RS in odborov DZ na položaj človeka v Sloveniji \(sklop\)](#). Razprave o evropskih odločitvah se pogosto ustavijo pri vprašanih političnih usmeritev ali geopolitičnih ciljev. Manj pozornosti pa se nameni temu, kako se te odločitve proceduralno in vsebinsko pretvorijo v obveznosti za ljudi v državah članicah. Prav v tem prehodu se skriva ključno vprašanje ustavne odgovornosti. (Eng)
10. Derganc, F. [Načelo pozitivne obveznosti države in vloga treh vej oblasti pri varovanju človekovih pravic \(6. 1. 2026\) + povezane analize \(inflacija, sankcije, preventivno varstvo\)](#). Prispevek izhaja iz temeljne ugotovitve, da je načelo pozitivne obveznosti države v evropskem ustavnopravnem prostoru že dolgo normativno uveljavljeno, vendar v praksi pogosto ostaja reaktivno in omejeno na sodno presojo že nastalih kršitev. Evropska konvencija o človekovih pravicah, sodna praksa ESČP in ustavna ureditev Republike Slovenije jasno kažejo, da varstvo človekovih pravic ne pomeni zgolj prepovedi posegov, temveč zahteva aktivno, preventivno in organizirano delovanje države.
11. Derganc, F. [NADKONVENCIJA ZN o človekovih pravicah v multipolarnem svetu \(članek\)](#). Avtor v članku predlaga razmislek o tem, da Slovenija na ravni OZN predlaga oblikovanje “Pobude za minimalno jedro človekovih pravic”, ki temelji na treh pravicah: življenje, dostojanstvo, minimalna socialna varnost, z avtomatskim varstvom v izrednih razmerah.
12. Derganc, F. [Kako naj se volivec odloča ... \(članek/PDF\)](#). V sodobni politiki se volivci pogosto znajdejo pred množico programov, obljub in vrednot, ki jih je težko primerjati. Leva in desna retorika, sklicevanje na svobodo, pravičnost, red ali solidarnost pogosto zamegljijo ključno vprašanje: ali politika dejansko ustvarja pogoje, v katerih ljudje lahko dostojno živijo. Nadkonvencija ponuja drugačen pristop. Ne izhaja iz ideologije, temveč iz vprašanja pogojev. Njeno izhodišče je preprosto: človekove pravice nimajo pomena, če niso podprte z realnimi pogoji za njihov obstoj.
13. Derganc, F. [Dostojanstvo družine kot obveznost države – Imeti otroke mora biti lepo \(članek/PDF\)](#). Vprašanje družinske politike se v Sloveniji – podobno kot v večini

evropskih držav – tradicionalno obravnava kot poglavje socialne in ekonomske ureditve. Toda resnična narava družine presega socialne transfere in tehnične pogoje za preživetje; gre za temeljno vprašanje odnosa države in družbe do novega življenja. Družinska politika bi morala izhajati iz preproste, skoraj samoumevne premise: imeti otroke mora biti lepo.

14. Derganc, F. [*Dostopnost kot merilo pravičnosti: \(Ne\)dostopni javni prostori za osebe z invalidnostmi \(članek\)*](#). Poizkus nove osvetlitve izzivov »dostopnosti javnih prostorov za invalide« in iskanje izvedljivih rešitev na področjih varovanja človekovih pravic, kjer praksa pokaže, da »sistem deluje pomanjkljivo«
15. Derganc, F. [*Procesna in materialnopravna presoja sporazumne prekinitve delovnega razmerja ... \(M-2\) \(članek\)*](#). in [*analiza*](#). Analiza sporazumne prekinitve pogodbe o zaposlitvi ob zatrtjevarni prevari delodajalca ter njenih učinkov na socialne in zdravstvene pravice pokaže, da ne gre za osamljene ali zgolj tehnične napake, temveč za kumulacijo sistemskih pomanjkljivosti. Te se kažejo v prekomernem formalizmu delovnopravne presoje, v odsotnosti vsebinske sodne obravnave spora o volji, v netransparentnem učinkovanju upravnih aktov ter v neustreznem delovanju nadzornih organov. Posledica tega je položaj, v katerem posameznik izgubi delo in temeljna zavarovanja, ne da bi bil o posegih pravočasno in jasno obveščen, in ne da bi imel zagotovljeno učinkovito pravno varstvo.
16. Derganc, F. [*Razvojni program, javni interes in otrok kot indikator: zakaj "Made in Slovenia 2035 – predlog GZS" potrebuje merljive varovalke; KPI kot minimum legitimnosti razvojne politike \(7. 1. 2026\) \(PDF\)*](#). Razvojni programi so po definiciji dokumenti ambicije. Govorijo o rasti, investicijah, konkurenčnosti in prihodnosti. Prav v tem pa tiči njihova največja nevarnost. Ambicija brez meril in brez varovalk se hitro spremeni v prenos tveganj na tiste, ki nimajo glasu, vpliva ali možnosti izbire. Zato vprašanje, ali je razvojni program uspešen, ni ekonomsko, temveč sistemsko in človekovopravno vprašanje.
17. Derganc, F. [*Ko skoraj petina mladih trpi zaradi anksioznosti ... + A1, A2, A3 \(7. 1. 2026\) \(sklop\)*](#). Sklop treh člankov. A1. Ko otrok izgubi jezik, ne izgubi besed – izgubi notranji prostor; A2. Anksioznost mladih v EU27 (15–18 let) – ko razvojna faza trči ob okolje brez varoval; A3. Anksioznost mladih (14–18 let): kaj kažejo raziskave – in kdaj stroka preneha biti stroka
18. Derganc, F. [*Pravna analiza e-sporočila Evropske varuhinje človekovih pravic \(vpliv na Zakon o minimalni plači\)*](#). E-sporočilo Evropske varuhinje človekovih pravic (EO express 2/2025 z dne 18. 12. 2025) ni zgolj pregled aktualnih postopkov, temveč koncentrat temeljnega vprašanja: ali lahko Evropska komisija v imenu nujnosti odstopa od minimalnih procesnih jamstev, ki varujejo človeka pred arbitrarnostjo oblasti.
19. Derganc, F. [*Razum kot preudarnost: božični nagovor ... \(članek\)*](#). Razmislek je nastal v okviru postopka imenovanja Varuha človekovih pravic, v katerem sodelujem kot kandidat, in kot odziv na vprašanja državljanek in državljanov o tem, kako naj Slovenija danes varuje človekove pravice doma ter kakšno vlogo ima pri tem njen položaj v svetu. Ne gre za nagovor funkcije, institucije ali oblasti, temveč za osebni razmislek, namenjen javnosti.
20. Derganc, F. [*Kako FURS zmanjšuje napačne nadzore in krepi zaupanje + Pravidnik: upravljanje tveganj v FURS \(idejni osnutek\)*](#). Ta dokument je zasnovan kot celovit odgovor

na eno ključno vprašanje: kako lahko Finančna uprava Republike Slovenije kot javna oblast povečuje davčno skladnost na trajnosten način in idejni snutek PRAVILNIKAA FURS »o dobrem upravljanju«.

21. Derganc, F. [Hitri odgovori kandidata \(Q&A\)](#). Vprašanja in odgovori kandidata za Varuha, objavljeni na spletni strani www.modro-poslovanje.si
22. Derganc, F. [AI Analitik javne oblasti](#) (metodološki sklop). AI ANALITIK JAVNE OBLASTI – MODRO POSLOVANJE je neodvisni digitalni analitični korektiv, ki pomaga presojeti, ali država, občine in nosilci javnih pooblastil zagotavljajo dejanske pogoje za uresničevanje človekovih pravic – ne zgolj formalnih zapisov. Analitik življenjske težave ljudi prevede v vprašanja človekovih pravic in dobre uprave ter presoja sistemske učinke javnih politik in delovanja oblasti. Zasnova Agenta in vse znanje v bazi Znanje agenta so avtorsko delo mag. Franc Derganc.
23. Derganc, F. [Poizkus nove osvetlitve izzivov dostopnosti javnih prostorov za invalide ...](#) Članek je nastal kot poizkus "operacionalizacije" Programa za kandidata za varuha za človekove pravice" izzivov, ki jih opisuje avtor dr. Pavliha v prispevku z naslovom »Dostopnost kot merilo pravičnosti: (Ne)dostopni javni prostori za osebe z invalidnostmi«.
24. Derganc, F. [Vloga \(na Vlado RS\) za udejanjanje človekovih pravic v javno-dajatvenih postopkih](#) (15. 4. 2025). Odprto pismo Predsedniku Vlade Republike Slovenije in ministrom, kjer avtor opozori na ustavno-pravno neskladnost delovanja izvršilne veje oblasti z vidika človekovih pravic.
25. Derganc, F. [Kaj je Nadkonvencija – in zakaj je ključna za prihodnost Slovenije](#) (članek). Nadkonvencija ni nova mednarodna pogodba in ne nov seznam človekovih pravic, temveč merilo presoje, s katerim preverjamo, ali družba sploh ustvarja pogoje, da se človek – predvsem otrok – lahko rodi, razvije in ostane v skupnosti. Izhaja iz preproste ugotovitve: današnji svet ima pravice zapisane, a je razgradil pogoje, brez katerih te pravice nimajo nosilca (čas, varnost, stabilnost, predvidljivo prihodnost).
26. Derganc, F. [Konfucij po Eleanor Roosevelt v Ženevi 1948](#) (dodatna verzija). Zakaj prispevek? Sodobni svet ima veliko pravic, a vse manj pogojev za normalno človeško življenje. Problem ni le v kršitvah pravic, temveč v razpadu pogojev, v katerih se človek sploh lahko oblikuje – predvsem v otroštvu. Nadkonvencija zato ne dodaja novih pravic, ampak postavlja merilo: družba je legitimna le, če omogoča stabilnost, čas, varnost in prihodnost za otroke. Kjer teh pogojev ni, pravice ostanejo brez nosilca.
27. Derganc, F. [Kakšen je pingvin, vzgojen v jeziku kokoši?](#) (članek). Nadkonvencija umetne inteligence ne obravnava kot tehničnega orodja, temveč kot strukturni dejavnik, ki neposredno posega v pogoje človeškega nastajanja. AI ni zgolj nova tehnologija, **temveč okolje odločanja, posredovanja pomena in organizacije časa, dela in odnosov**. Zato ni nevtralna. Iz perspektive Nadkonvencije vprašanje ni, ali je umetna inteligenca koristna ali nevarna, temveč ali njen način uvajanja ohranja ali razgrajuje ontološke pogoje človeškega življenja. AI ni subjekt in ne nosilec pravic. Je infrastrukturna moč, ki lahko preoblikuje razmerje med človekom, delom, znanjem, oblastjo in časom. Prav zato zahteva normativno presojo na ravni pogojev, ne zgolj na ravni pravil uporabe.

28. Derganc, F. [Ideja Nadkonvencije ... – povzetek članka \(in celotna verzija\)](#). Ideja Nadkonvencije Združenih narodov (v nadaljevanju Nadkonvencija) izhaja iz zelo preprostega vprašanja: kakšen smisel imajo človekove pravice, če družba postopoma izgublja pogoje, v katerih jih je sploh mogoče živeti? **Če mladi ne vidijo prihodnosti, če si ne morejo ustvariti doma, če starševstvo pomeni tveganje revščine, če otroci odraščajo v negotovosti in psihičnih stiskah, potem formalna zaščita pravic ne dosega več svojega temeljnega namena – varovanja človeka.**
29. Derganc, F. Idejni osnutek [Zakona o Svetu za gospodarski razvoj in blagostanje prebivalstva](#) (idejni osnutek). Ta organ je potreben, ker Slovenija danes nima neodvisnega mehanizma, ki bi sistematično presojal, ali gospodarski razvoj dejansko izboljšuje življenje ljudi. Omogoča zgodnje zaznavanje strukturnih tveganj, ki se v agregatnih kazalnikih rasti pogosto ne pokažejo pravočasno. Svet vzpostavlja strokovni most med ekonomijo in človekovimi pravicami ter državi omogoča, da ukrepa preventivno, ne šele ob socialnih in gospodarskih krizah.
30. Derganc, F. Idejni osnutek [Zakona o varstvu slovenskega jezika in pogojih sobivanja](#) (idejni osnutek). Ta zakon ureja varstvo slovenskega jezika kot temeljnega jezika javnega prostora ter pogoje sobivanja oseb, ki prebivajo ali delajo v Republiki Sloveniji.
31. Derganc, F. Idejni osnutek [Zakona o uspešnosti javne oblasti in varstvu pogojev človekovih pravic – ZUJAV-1 \(V 2.0\)](#) (idejni osnutek). Na podlagi vseh zgornjih ugotovitev je bil s pomočjo analitičnega agenta pripravljen spodnji predlog Zakona o uspešnosti javne oblasti, ki na krovni in celovit način opredeljuje smisel delovanja vseh oseb z javnimi pooblastili.
32. Derganc, F. [Ideja spremembe Zakona o dolgotrajni oskrbi zaradi težav pri udejanjanju pravic](#) (idejni dokument). Sedanji sistem dolgotrajne oskrbe ustvarja položaj, v katerem država že pobira prispevke, ne da bi bila istočasno sposobna zagotoviti dejanske storitve ali odločbe v zakonitem roku. To pomeni, da je pravica posameznika odvisna od administrativnih in organizacijskih zmožnosti države, kar je v nasprotju z načelom pravne države ter z pozitivno dolžnostjo države, da zagotovi dejansko uresničevanje socialnih pravic.
33. Derganc, F. [Minimalna plača med pravom, politiko in človekovimi pravicami](#) (prispevek). Minimalna plača v Republiki Sloveniji ni zgolj ekonomski parameter trga dela, temveč pravni institut, s katerim država uresničuje svojo ustavno opredelitev kot socialna država iz 2. člena Ustave Republike Slovenije. Njena temeljna funkcija je varstvo človekovega dostojanstva dela in preprečevanje revščine kljub zaposlitvi.
34. Derganc, F. Idejni osnutek [Zakona o dobri upravi V8](#) in [Zakona o dobri upravi + Priloga: Obrazec KTS-V3.1](#) (standardizirano metodološko orodje sorazmernosti idejni osnutek zakona). Ta zakon določa načela, cilje in instrumente dobre uprave ter ureja sistemsko odgovornost nosilcev javnih pooblastil za njihovo uspešno, učinkovito, gospodarno in etično delovanje.
35. Derganc, F. Idejni osnutek [Zakona o sobivanju večetičnih in socialno različnih skupnosti](#) (idejni osnutek). V Republiki Sloveniji obstajajo območja, kjer so socialna izključenost, medetnična napetost, neenak dostop do javnih storitev in dolgotrajna institucionalna odsotnost povzročili trajno kršitev temeljnih pravic in načela dobre

uprave. Namen tega zakona je zagotoviti varno, humano, upravno učinkovito in razvojno usmerjeno sobivanje vseh prebivalcev, ne glede na njihov socialni položaj, etnično pripadnost ali kulturne posebnosti.

36. Derganc, F. Idejni osnutek [Zakona o podpori in storitvah za osebe s posebnimi potrebami – ZPSP \(V3\)](#). Ta zakon ureja pravice oseb s posebnimi potrebami do podpore in storitev, ki jim omogočajo dostojno življenje, neodvisnost, vključevanje v skupnost in enake možnosti. Zakon določa upravičence, vrste podpor in storitev, status in pravice družinskih negovalcev, organizacijo, financiranje, nadzor in evalvacijo sistema. Sistem išče človeka – ne človek v ranljivosti države!
37. Derganc, F. [DEBIROKRATIZACIJA KOT UDEJANJANJE USTAVE](#), Zakaj država ne deluje – in zakaj rešitev ni tehnična. V javnem prostoru se pojem debirokratizacije praviloma uporablja v zoženem, tehničnem ali fiskalnem pomenu. Razume se kot manj obrazcev, hitreje postopke, digitalizacijo ali nižje davčne obremenitve. Takšno razumevanje pa ne pojasni, zakaj država kljub številnim reformam, spremembam zakonodaje in organizacijskim posegom pogosto ne dosega svojega temeljnega namena: omogočiti dejansko in učinkovito uresničevanje pravic ljudi.
38. **Izsek: Beneška komisija – obveznost vsebinske presoje kandidatov**

Beneška komisija (European Commission for Democracy through Law) v svojih **Skupnih smernicah o institucijah varuha človekovih pravic** izrecno poudarja, da mora biti postopek imenovanja **vsebinsko utemeljen**, transparenten in osredotočen na **strokovno usposobljenost ter program delovanja kandidata**:

“The selection and appointment process of an Ombudsman should be transparent, merit-based and allow for a genuine assessment of the candidates’ qualifications, independence and proposed approach to the mandate.”

(Venice Commission, CDL-AD(2019)005)

Uradni dokument (PDF):

[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2019\)005-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2019)005-e)

Drugi članki avtorja, ki so povezani s knjigo:

39. Derganc, F. 23.11.2025, [Ekonomske človekove pravice - normativno in v praksi ali Uvedba načela uspešnosti za vse osebe z javnimi pooblastili kot pot za rešitev izziva »naj človekove pravice zaživijo tudi v praksi«](#); Slovenija udejanji manj kot 30% priporočil Varuha za človekove pravice«, kar nas uvršča med najslabše 4 članice EU27 glede udejanjanja priporočil Varuha ali Sistemska analiza uresničevanja ekonomskih človekovih pravic v Sloveniji
40. Derganc, F. 23.11.2025, [Pravice plačnikov davkov v R Sloveniji - kje so kršene pravice plačnikov davkov pri nas z vidika USTAVE RS, tudi sodba Sodišča EU z vidika 51. člena LEUTP](#). Pravice plačnikov davkov v R Sloveniji so utemeljene v določilih Ustave RS in sicer v členih, ki urejajo temeljne človekove pravice do življenja, varstvo osebne svobode, varnosti, varstvo človekove osebnosti in dostojanstva, ter drugih pravicah, povezanih npr. s pravico do lastnine. Obstajajo torej določila USTAVE, ki omejujejo PRISTOJNOST do obdavčitve (....right to „tax“ is not „unlimited“), saj je potrebno USTAVO razlagati v duhu sorazmernosti.

41. Derganc, F. 2019, Koliko davkov (davki, prispevki, druge dajatve) plačamo v R Sloveniji (2019).
42. Derganc, F. 07.01.2026, [Razvojni program GZS, javni interes in otrok kot indikator: zakaj »Made in Slovenia 2035 – predlog GZS« potrebuje merljive varovalke](#) - Od rasti k pogojem: KPI kot minimum legitimnosti razvojne politike. Sklep odgovorne vlade je zato jasen: predlogi GZS so razvojno relevantni, vendar postanejo del javnopolitičnega dogovora šele, ko so opremljeni z merili, ki pokažejo njihove učinke na ljudi, zlasti na otroke. Brez teh kazalnikov program Made in Slovenia 2035 meri učinkovitost sistema, ne pa uspešnosti razvoja za družbo. Otrok kot indikator pri tem ni ideološka izbira, temveč najstrožji test legitimnosti razvoja, podrobna analiza in utemeljitev teh kazalnikov pa je zato predstavljena v priloženi strokovni prilogi.
43. Derganc, F. 2025, [Umetna inteligenca slovenske finančne uprave in "konkurenca"](#). Kot je razvidno iz tega testa, ima slovenski »robot« vgrajene omejitve, ki dejansko onemogočajo učenje. Povedano drugače, slovenski davčni uradniki NE ŽELIJO niti tega, da bi slovenski uporabniki – dobili najboljše orodje (točne informacije, ki se lahko izboljšujejo izključno na podlagi "učenja" brez omejitev) temveč so sistemsko vgradili napravo, ki nas bo še naprej zavajala.
44. Derganc, F, 2025, [Kam pluje slovenska javno-dajatvena barka - 2. del](#). V odstavkih (1. in 2. odstavek, ki je bil »spisan že v maju 2025«) je avtor že v maju iskal odgovore »ali sploh lahko Slovenija poišče dobre rešitve«, glede na sistem, ki dejansko izigra dejanske želje in hotenja ljudstva, saj se ključne odločitve sprejemajo v Frankfurtu in Bruslju in to brez transparentnega in demokratičnega procesa. V nadaljevanju članka pa avtor išče rešitve za Slovenijo, ki bi predvidljivo usmerila slovensko barko na pot, ki bi zagotovila preživetje nacije, upošteva dejstvo, da je »oligarhična kabala zahoda«[1], očitno, že sprejela odločitev, da je tretja svetovna vojna, neizogibna. V pogojih, ko bo večina prebivalstva Slovenije soočena z umanjkanjem sredstev za preživetje, je zato ključno, da se določijo pravila ravnanja celotne družbe, v pogojih, ki bodo terjale popolnoma drugačno ravnanje, vseh nas.
45. Derganc, F. 2025, [POBUDA ZA odpravo kršitev človekovih pravic v postopkih odmere davka, ki jih povzroči FURS v primeru preoblikovanja podjetnika in v postopkih razdelitve družbe](#).
46. Derganc F. 2025, [Pismo državljanu RS, ki udejanja "aktivno davčno državljanstvo" - vsem trem vejam oblasti:](#)
- Ali je po vašem mnenju (vse tri veje oblasti) ustavno pravno pravilno, ko in če se premija za obvezno socialno zavarovanje (pokojnine, kot jih predvideva USTAVA), določa v t.i. davčni zakonodaji (konkretno v Zakonu o dohodnini) in ne v zakonodaji, ki naj bi urejala obveznost plačevanja »prispevkov za pokojnino«? Ali vse tri veje oblasti udejanjajo pravno državo, **če ne omogočamo uveljavljanje pravic socialne države, kot so znižanja ali oprostitve** (to velja za vse prispevke)?
 - Ali je po vašem mnenju ustavno pravno pravilno, če mora plačnik davkov (to ni nujno tudi koristnik pravice) plačati prispevek za pokojnino, hkrati pa koristnik pravice – do pravice iz naslova plačanih prispevkov, ni upravičen (t.i. večkratno plačevanje prispevkov)?

- Ali je po vašem mnenju ustavno-pravno pravilno, če se pravica iz naslova pokojnine, določa na podlagi »nezadostno utemeljenih političnih« odločitev in ne na podlagi transparentno in poštenih pravil?
47. Derganc, F., [Na katera vprašanja je smiselno najprej odgovoriti, ko in če želimo iskreno in strokovno odpreti vsa vprašanja slovenskega davčnega sistema še posebej v luči nastajanja novih pravil, ki bodo dodatno obdavčili vsako drugo stanovanje?](#) Naša Ustava dejansko "zahteva", da stanovanja ne prepuščamo trgu, enako, kot to velja (posledično) za povezane stroške v zvezi s stanovanji (elektrika itd.). Z Ustavo varovane pravice je potrebno - udejanjiti. Tako Ustava RS!
48. Derganc, F., www.zdss.si, 2023, Davčno svetovanje v SLOVENIJI, DAN ZDSS 2023. Davčno svetovanje in »privilegij zaupnosti« – katero glavno »orodje« ima davčni svetovalec, da omogoča pravno varno in kvalitetno davčno informacijo za plačnika davkov (podjetja)? Besedilo je v celoti avtorjev prispevek.
49. Derganc, F., 2023, www.zdss.si. [Deklaracija o uvedbi poštenega davčnega sistema in uvedbi regulacije poklica davčni svetovalec v Republiki Sloveniji](#). Če bi ukinili korupcijo in za 50% znižali sivo ekonomijo, bi lahko znižali vse javne dajatve za 28,5% - ali pa bi zagotovili za 28,5% več javnih storitev! Besedilo je v celoti avtorjev prispevek.
50. Derganc, F., www.davki.com. [Kodeks pravic plačnikov davkov ZDSS](#) je priročnik vseh pravic, ki bi jih morala upoštevati tudi davčna administracija R Slovenije. Opozarjamo pa, da določenih pravic pri nas ni mogoče uveljaviti neposredno, temveč je potrebno določene pravice uveljaviti v konkretnih upravnih postopkih (npr. pravica do zasebnosti ko in če organ prekomerno poseže v zasebnost itd.). Pravice PPD ZDSS so nastale na podlagi preučitve sistemov v sodobnih demokracijah, kjer davčni organ upošteva tudi vso sodobno prakso mednarodnih sodišč na področju varovanja človekovih pravic. Besedilo je avtorjev prispevek.
51. In drugo objavljeno v BAZI ZNANJA www.modro-poslovanje.si
- i. [Pravice plačnikov davkov](#)
 - ii. [Blogi Derganc Franc](#)

Članki, povezani s konkretnimi vprašanji:

52. Derganc, F., 2026, www.modro-poslovanje.si, [Podjetnik, poglej to, preden voliš - O čem »včeraj levosredinski politik« \(i desno sredinski...da ne bo pomote\) niso govorili: o tem, kako vizijo uresničiti. Ostali so pri upravljanju sedanjosti](#). Ta članek je napisan za podjetnika, ki nima časa za politični "marketing", ima pa odgovornost do podjetja, zaposlenih in svoje družine (3). Pove ti tri zelo preproste stvari. Prvič: podjetja v Sloveniji nosijo ključen del financiranja države. Okoli 80.000 družinskih mikro, malih in srednjih podjetij zagotovijo prilive v vse naše javne blagajne v 80% deležu! Zato podjetnik ni "opazovalec", ampak del temelja sistema (1). Drugič: brez Rodnosti 2.0 država dolgoročno izgublja osnovo – brez otrok ni delavcev, ni podjetij, ni kupcev in ne davkoplachevalcev (2). Tretjič: politični programi so uporabni samo, če imajo vizijo in cilje, ki jih lahko preveriš v praksi – tako kot preverjaš svoje lastne poslovne načrte (3).

53. »[AI Analitik javne oblasti, 2026](#), «Kritična analiza prispevka ZDS (Združenja delodajalcev Slovenije) z dne 16.1.2026. Članek je **interesno-politično stališče ZDS**, ki je **del širše debate o višini minimalne plače v Sloveniji**. Kot tak pogosto vsebuje **retorične elemente in interesne argumente**, ki niso vedno podprti z **preverljivimi podatki ali razčlenjeno analizo**. Za resno oceno učinka in javne uprave bi bilo potrebno bistveno širše podatkovno in metodološko gradivo ter transparentno predstavitev ključnih števil in scenarijev.
54. Derganc, F., www.modro-poslovanje.si ; [OPOZORILO – VOLITVE PRIHAJAJO V 2026 - Ali tudi Vi še ne veste, koga boste volili v letu 2026?](#) Skupna ugotovitev vseh besedil je jasna: problem ni pomanjkanje besed, programov ali institucij, temveč odsotnost odgovorne prisotnosti oblasti do človeka. Resnično upanje – v Scheuemannovem pomenu – obstaja le, če se politika, pravo in ekonomija znova vežejo na minimalni skupni imenovalc: preverljivo korist za ljudi, zlasti za prihodnje generacije. Če hočemo, da bodo otroci tudi čez 300 let sanjali v slovenskem jeziku, potem volitve niso vprašanje lojalnosti strankam, temveč presoje, ali ponujene politike sploh še varujejo človeka kot temeljni smisel države.
- i. ♦ 1. [Derganc, F. – Kako naj se volivec loti presoje volilnih programov \(volitve 2026\)](#)
Koraki (»šiml za volivce«) , ki jih je "dobro prehoditi", da preverimo, ali so programi političnih strank »sploh za nas« in analize programov z vidika »navadnega človeka« – kratka analiza programov GS, SDS, SD, NSi. (11. 01. 2026) – **kako naj volimo (kaj naj presojava), če hočemo, da bodo otroci tudi čez 300 let sanjali v slovenskem jeziku**
 - ii. ♦ 2. [Derganc, F. – Ocena programov političnih strank GS in SDS \(AI Analitik javne oblasti\)](#) - Vodič za slovenskega volivca – Poglobljena analiza političnih programov GS in SDS je izvedena z metodologijo »AI Analitika javne oblasti«, ki jo je avtor razvil kot ponovljiv test legitimnosti oblasti **z vidika človeka** (11. 01. 2026)
 - iii. ♦ 3. [Derganc, F. – Ko država gre predaleč: Kandidat za Varuha brez zaslišanja](#)
Analiza postopkov, molka institucij in odgovornosti države do človeka – če je imenovanje Varuha za človekove pravice »zgolj še eno kadrovsko vprašanje«, potem je jasno, da država ne želi resničnega »zavarovanja človeka pred oblastjo«. (V5.1, 11. 01. 2025)
55. Derganc, F, 2025, www.modro-poslovanje.si; A. [Povzetki treh prispevkov, ki želijo poiskati ključne pogoje za kakovosten razvoj mladih v EU27 – znižajmo vzroke za aksioznost, ne zdravimo zgolj posledic Ko skoraj petina mladih trpi zaradi anksioznosti: kaj mora Varuh človekovih pravic vprašati najprej](#); A1. Ko otrok izgubi jezik, ne izgubi besed – izgubi notranji prostor O maternem jeziku, možganih in tihi razvojni travmi; A2. Anksioznost mladih v EU27 (15–18 let) – ko razvojna faza trči ob okolje brez varoval; A3. Anksioznost mladih (14–18 let): kaj kažejo raziskave – in kdaj stroka preneha biti stroka
56. Derganc, F., 2025, www.modro-poslovanje.si ; [UMETNA INTELIGENCA KOT JAVNA DIGITALNA INFRASTRUKTURA - AI boter? VGRADNJA VARUHA IN SISTEMSKE](#)

[VAROVALKE ZA ANKSIOZNE OTROKE \(vidik ustreznega odziva na množični pojav med mladostniki\)](#); Prispevek obravnava poskus iskanja ustreznih orodij za odgovorno in preiščeno uporabo orodja ChatGPT pri otrocih, ki kažejo znake anksioznosti (AI-Boter). Izhodišče članka temelji na dosedanjih raziskavah, ki kažejo, da popolna prepoved uporabe družbenih omrežij ali umetne inteligence ni učinkovit pristop pri vzgoji otrok. Nasprotno, takšne prepovedi pogosto vodijo v dodatna tveganja in nerazumevanje dejanskih izzivov digitalnega okolja.

57. Derganc, F., 2025, [www.modro-poslovanje.si](#); [Vloga uvedenega standarda ISO31000, registra tveganj in in kazalnikov uspešnosti \(KPI\) pri aktivnostih davčne administracije v povezavi z dejanskem zavarovanju ekonomskih človekovih pravic pri nas Na podlagi dobre prakse v referenčnih državah do - uspešnega izvajanja pooblastil FURS](#); Slovenija se danes nahaja na razpotju med tradicionalnim, reaktivnim in pogosto nepredvidljivim modelom davčnega upravljanja ter potrebo po sodobnem sistemu, ki temelji na načelih transparentnosti, odgovornosti in upravljanja tveganj. Razvoj davčne administracije zahteva prehod v okolje, kjer so postopki zasnovani na sistematičnem prepoznavanju in obvladovanju tveganj, kjer se učinkovitost meri z jasno določenimi kazalniki uspešnosti, ter kjer se delovanje organa primerja z najboljšimi praksami držav EU27, ki so že vzpostavile standarde kakovosti v davčnih postopkih. Takšen model mora biti usmerjen v zaščito vseh 22 ekonomskih človekovih pravic, saj je prav te pravice mogoče zagotoviti le v sistemu, ki deluje enotno, predvidljivo in sorazmerno.
58. Derganc, F. 24.2.2025, [www.modro-poslovanje.si](#); [Načelo dobrega upravljanja in pravna država v postopkih pobiranja javnih dajatev v Sloveniji - Kakšna je vloga etičnih davčnih posrednikov pri udejanjanju pravne države v javno-dajatvenih zadevah? O zmotnem stališču FURS sem obvestil Ministra za finance \(in Predsednika Vlade ter Predsednico Državnega zbora\), ki je pristojen za ustavno-pravno pravilno delovanje FURS. Minister za finance se na obvestilo ni odzval, posledično pa se kršitve človekovih pravic, sistematično, izvajajo \(vsi pristojni organi\), še naprej. Minister za finance bi moral, skladno z načeli dobrega upravljanja, izdati obvezno navodilo FURS, v katerem bi od FURS zahteval, da se s kršitvami človekovih pravic, nemudoma prekine. Toda žal, minister za finance svoje pristojnosti, primeroma iz 43. člena Zakona o finančni upravi\[5\], ni izvedel. In posledično bodo tudi za leto 2024, plačniki davkov plačevali davke, četudi to zakon od njih – "ne terja". Zgoraj opisano je t.i. šolski primer »načela slabega upravljanja« in načela »nepoštena davčne države«. Težava pa je, da se ustavno-pravnim nepravilnim delovanjem povzroča škoda za plačnike davkov\[6\].](#)
59. Derganc, F. 19.2.2025, [Odprto pismo Ministru za finance RS, Predsedniku Vlade RS in Predsednici Državnega zbora RS in ZAHTEVA za spremembo ZDavP-2 v delu, kjer se bo jasno določila obveznost države, da popravi krivice, ki so posledica neodgovornega in neintegritetnega delovanja pristojnih organov v davčnih zadevah](#)
60. Derganc, F, 12.3.2025, [www.modro-poslovanje.si](#); [Na ministrstvo za DELO, je avtor poslal zahtevek za informacijo JZ in sicer tudi na temo \(kaj je ministrstvo storilo, ko je pridobilo podobno vprašanje\), zakaj moramo večkrat plačevati prispevke, za katere ne prejmemo NOBENE "pravice"...](#)
61. Derganc, F., 31.1.2025, [www.modro-poslovanje.si](#); [Ko politika postane »delati tisto kar je prav« \(po »trumpovsko »revolucija zdravega razuma«\) ali zakaj, četudi se »politik« odloči delati »tisto kar je prav«, še vedno lahko potujemo \(državljeni\) v pekel? Spoštovani](#)

člani slovenske vlade, ko ste postali, praviloma z imenovanjem oz. na podlagi volitev, Politiki v Republiki Sloveniji, izvajajte "vaše delo", integritetno. Prosim. Upoštevajte tudi »omejitve« (ki vas ovirajo), ki so povezane s časom in prostorom. Seveda. Toda prva naloga vsakega politika, ki se je odločil iskreno »delati tisto kar je prav«, je tudi, da si za področje, za katero »je pristojen«, najprej nalije »čistega vina«. Da naredi inventuro vseh preteklih procesov, ki so lahko celo "koruptivni" (sistemska korupcija) . Da poišče najboljše rešitve. Da pogleda izven škatle ustaljenih birokratskih pogledov....

62. Derganc, F. 27.1.2025; www.modro-poslovanje.si; [Davki in filozofija ali in kaj o temi »Davki in filozofija« razmišlja AI oz. CHATGPT - Davki, davčna morala, davek na stanovanjske nepremičnine, reforma davčne administracije....](#) članek, ki preverja AI z vidika »splošnih tem«.
63. Derganc, F., [LinkedIn objava](#), ki je povzročila v letu 2025 »največje odzive«; »Nekdo me je včeraj vprašal **ali je poklic davčnega svetovalca v Sloveniji združljiv s funkcijo vodstva v FURS**.....ker nimamo zakona o davčnem svetovanju, kot je določeno v 57 členu StBerg (Nemčija).....ki jasno prepoveduje da davčni svetovalec deluje tudi v davčni administraciji.....je potrebno razlagopoiskati v 1. členu Ustave RS, ki predvideva, da, če želimo "pravno državo", moramo zagotoviti tudi objektivno in subjektivno neodvisnost - praktično najpomembnejšega organa v sleherni državi.....ker posledice so hude.....podobno, kot bi imel sodnik tudi svojo odvetniško pisarno.....« Objava dokazuje, da država Republika Slovenija še ne razume ZAKAJ morajo najbolj invazivni organi (FURS, POLICIJA ipd.) ohraniti objektivno in subjektivno neodvisnost.
64. Derganc, F. 1.2.2024, www.modro-poslovanje.si; [Kje imamo plačniki davkov temelj za to, da se borimo za t.i. PRAVICE PLAČNIKOV DAVKOV« oz. za DAVČNO PRAVIČNOST? Kako zagotoviti integritetno ravnanje oseb z javnimi pooblastili in zagotoviti uspešno financiranje javnih zadev](#)
65. Derganc, F., 30.9.2025; www.modro-poslovanje.si; [Umetna inteligenca ali kako voditi projekt umetne inteligence, ki ne udejanja temeljnega načela poštenega davčnega sistema oz. načela »udejanjanja načela pravice do točne, celovite in pravočasne informacije](#); Kako pa deluje AI v slovenski finančni upravi? Kot je razvidno iz tega testa, ima slovenski »robot« vgrajene omejitve, ki dejansko onemogočajo učenje. Povedano drugače, slovenki davčni uradniki NE ŽELIJO niti tega, da bi slovenski uporabniki – dobili najboljše orodje (točne informacije, ki se lahko izboljšujejo izključno na podlagi "učenja" brez omejitev) temveč so sistemsko vgradili napravo, ki nas bo še naprej zavajala.
66. Derganc, F. 12.2.2025; www.modro-poslovanje.si; [Predlog Zakona o izmenjavi elektronskih računov z dne 11.2.2025 - prezgodaj, neustrezno, nepremišljeno, "neustavno"? Predlog ZIER, v povezavi s spremembami davčne zakonodaje \(davčno potrjevanje računov, predlaganje vseh podatkov o vseh računih za DDV zavezance, kar je zakonodajalec že udejanjil itd.\) določa, da bodo morala podjetja pošiljati ISTE PODATKE večkrat, kar dokazuje neekonomičnost ukrepa.](#)
67. Derganc, F. 5.10.2023; www.modro-poslovanje.si; [POKLIC DAVČNEGA SVETOVALCA in IZVAJANJE DAVČNEGA SVETOVANJA V R SLOVENIJI v luči Kodeksa za pravic plačnikov davkov ZDSS](#) (prosojnice za predavanje v okviru »Davčne šole ZDSS«).
68. Derganc, F., 17.12.2024, www.modro-poslovanje.si; [Kako izvesti davčno reformo, ki bo upoštevala vsa strokovna priporočila OECD, EU in drugih organizacij, ki preučujejo](#)

[davčne sisteme? PRVA NALOGA PROJEKTA! JASNA DEFINICIJA POŠTENEGA DAVČNEGA SISTEMA](#)

69. Derganc, F., 14.2.2024, www.modro-poslovanje.si; 1. seja: [STRATEŠKI SVET ZA DAVKE, MF 14.2.2024 \(SSDS24\) UVOD IN PREDSTAVITEV ČLANA STRATEŠKEGA SVETA ZA DAVČNI SISTEM 2024](#). Prikaz mandata SSDS iz leta 2024 v kateri je sodeloval do 12.2024 tudi avtor. Mandat SSDS ni bil izveden, ker SSDS ni imel moči izvesti temeljite analize »dejanskega stanja«, posledično pa so bili predlogi članov SSDS, predvsem to velja za avtorja, v celoti preslišani. Avtor je sodeloval v »Strateških svetih tudi v mandatu prejšnje vlade«. Rezultat je [predlog sprememb ZdvP-2](#), ki niti v eni točki, ni bil uresničen. Analiza potrebnih sprememb je v celoti avtorsko delo avtorja. Avtor je predlagal uvedbo KODEKSA ZA PLAČNIKE DAVKOV, regulacijo poklica davčni svetovalec in uvedbo varovalk za zavarovanje vseh postopkovnih pravic plačnikov davkov in sicer v obliki, ki je primerna za sprejem sprememb zdavP-2.

Članki po 19.1.2026

70. Derganc, F., 20.01.2026, www.modro-poslovanje.si; [Kakšna naj bo odločitev Slovenije glede povabila g. Donalda Trumpa k sodelovanju v "Board of Peace"?; Analiza trenutnih signalov in predlog odziva po logiki "AI Analitika javne oblasti"](#)
71. Derganc, F., 21.01.2026, www.modro-poslovanje.si; [Zastaranje, pozitivne obveznosti države in normativni prenos institucionalnega tveganja: kritična analiza 126.a člena ZDavP-2 v luči sodne prakse ESČP in Sodišča EU; Kaj nam pove \(oz. ne pove\) sodba VSM Sklep I lp 807/2023 z dne 24.9.2025 \(Vrhovno sodišče\).](#)
72. [Pismo za javnost z dne 28.01.2026](#) v katerem "neuspeli kandidat za varuha" obvešča javnost o zadnjem pismu, naslovljenem 90-tim poslancem in Predsednici Republike Slovenije z dne 27.01.2026 in [Osnutek pisma, ki bo dne 30.01.2026 poslano na Evropsko komisijo \(GD za pravosodje in potrošnike – DG JUST\), Evropski parlament \(Odbor za peticije – PETI\) in GANHRI \(Pododbor za akreditacije – SCA / Sekretariat OHCHR\).](#)
73. Derganc, F., 28.01.2026, [Analiza 3 dokumentov »PLATFORM FOR GOOD TAX GOVERNANCE« iz oktobra 2025 in zakaj dobrih rešitev ne moremo pričakovati - Razumljivost kot ustavna zahteva: od Marije Terezije do 41. člena Listine EU - Ali bi Marija Terezija podpisala predpis, ki ga ne razume običajen človek?](#) Ta članek je nastal kot analiza treh dokumentov Platform for Tax Good Governance (BusinessEurope, MEDEF in uradni zapisnik Evropske komisije z dne 30. 10. 2025). V točki 5 besedilo hkrati presega analitični okvir in predstavlja konkreten, operativen predlog Evropski komisiji, kako naj EU v prihodnje sprejema in presoja davčne predpise: z obveznim testom izvedljivosti, predvidljivosti in učinka na človeka (davkoplačevalca, podjetnika, družino), še preden se norma razširi ali zaostri. Namen predloga je prispevati k boljši zakonodaji, manj sporom in večji pravni varnosti na ravni EU27. Vročeno: benjamin.angel@ec.europa.eu, TAXUD-PLATFORM@ec.europa.eu.
74. [Integritetno izvajanje davčnih pooblastil \(Transferne cene TP\) – kaj je "legitimno pričakovati" z vidika slovenskega človeka – kritična analiza članka »Former EU Transfer](#)

Pricing Forum Members Push Back on Criticism, Posted on Jan. 28, 2026 By Elodie Lamer«

75. Derganc, F., 30.01.2026, [Pravnik kot nosilec poklica \(pozitivnopravni pomen\) / Pravnik kot nosilec pravne razumnosti \(materialni pomen\) – presoja »pravnika« v luči odločitve U-I-79/25](#); Članek razlikuje med pravnikom kot formalnim nosilcem poklica in pravnikom kot nosilcem pravne razumnosti ter pokaže, da zgolj tehnična uporaba prava ne zadošča za ustavno legitimno delovanje oblasti. Na podlagi ustavnosodne presoje in sodobne pravne teorije opozarja, da pravo brez razumevanja svojih učinkov in meja lahko postane instrument oblasti namesto varovala človekovega dostojanstva. Članek se vsebinsko in metodološko opira na **odločbo Ustavnega sodišča RS št. U-I-79/25**, ki služi kot izhodišče za razlikovanje med formalno zakonitostjo in materialno ustavno razumnostjo pri presoji delovanja oblasti.
76. Derganc, F. 26.1.2026; [www.modro-poslovanje.si](#); Osnutek članka 1: Od zakonitosti k učinkom: kdaj davčni sistem postane ustavnopravno tvegan- [Kumulativni učinki davčnih in prekrškovnih postopkov \(v javno-dajatvenih postopkih\)](#); **Ko zakoniti davčni postopki postanejo ustavnopravni problem, Davčni sistem med zakonitostjo in poštenostjo**; Prispevek zato zagovarja tezo, da ustavnopravno tveganje slovenskega davčnega sistema ne izhaja primarno iz posameznih norm, temveč iz **kumulativnih in časovnih učinkov zakonitih postopkov**, ki brez minimalnih varovalk vodijo v materialno nepoštene izide.
77. Derganc, F., 30.01.2026, [www.modro-poslovanje.si](#), [Od upravljaljske učinkovitosti k ustavni uspešnosti oblasti: kritična analiza pristopov Svetovne banke in OECD v luči »Nadkonvencije kot kompasa« in »Zakona o dobri upravi kot krmila«, udejanjena v AI Analitiku javne oblasti, avtorja mag. Franc Derganca - Od merjenja uspešnosti uprave k presoji uspešnosti oblasti](#). Analiza dokumentov: Performance-Related Pay Can Improve Outcomes, But Evidence Is Mixed and Context-Specific, World Bank, Public Management Reform and Economic and Social Development, OECD itd. VS "Nadkonvencija kot KOMPAS in Zakon o dobri upravi kot KRMILLO".
78. Derganc, F., 01.02.2026, [www.modro-poslovanje.si](#); NASLOV ČLANKA: [Cenitev davčne osnove v slovenskem davčnem pravu \(1996–2026\): normativni razvoj, ustavne omejitve in pravilna uporaba po obdobjih - Slovenija VS Avstrija – ali so razlike ustavno-pravno upravičene?](#)
79. Derganc, F, 3.2.2026, [www.modro-poslovanje.si](#); [Izvršba FURS na denarno socialno pomoč po t. i. »Šutarjevem zakonu« - Kritična ustavno-sistemska presoja po metodologiji AI Analitik javne oblasti](#); Avtor metodologije in analitičnega okvira: mag. Franc Derganc, Vir analize: sistem AI Analitik javne oblasti. Članek ponuja analitično oceno možne ustavnosodne presoje ukrepanja FURS iz točke II, če bi bilo to ravnanje predloženo Ustavnemu sodišču v odločanje. **Četrto poglavje** predstavlja **sklepno normativno sintezo**, ki pokaže, da je izvršba ustavno dopustna le, če je že na sistemski ravni zasnovana tako, da izključuje možnost nepovratne socialne škode.
80. Derganc F, 3.2.2026, [Dopolnitev ustavne pritožbe v zadevi Up-40/26 z dne 3.2.2026 zaradi naknadno nastalih dejstev in novo pridobljenih dokazov – imenovanje Varuhinje človekovih pravic dne 3. 2. 2026 ter javni prenos seje Državnega zbora \(SLO 3\) kot dokazno gradivo](#). (vključno z mnenjem dr. Andraž Teršek, SISTEM, KI DELUJE PO »BOZO

UČINKU«, POSTANE IN OSTANE ARHIVIRANI SOMRAK »MRTVE TEHNOKRACIJE« BREZ SUBSTANCE in Prispevek k ustavna pritožbi št. Up-40/26 - SISTEM.

81. Derganc, F. 6.2.2026, www.modro-poslovanje.si, [Kritična analiza članka avtorja »So v Sloveniji plače preveč obremenjene z davki in prispevki?«](#), avtorja Anže Lebinger, [Dnevnik, dne 6.2.2026 \(in podobni članki\)](#) - Razpravo o »obremenitvi plač« je nujno premakniti na višjo, bolj odgovorno raven in zakaj noben program NOBENE politične stranke z vidika človeka -ni legitimen!
82. Derganc, F., www.modro-poslovanje.si, 8.2.2026, [Dopolnitev članka Kritična analiza članka avtorja »So v Sloveniji plače preveč obremenjene z davki in prispevki?«](#), avtor Anže Lebinger, [Dnevnik, dne 6.2.2026](#) - Vključena obrazložitev AI Analitika javne oblasti, ki je ocenil odgovore vseh Političnih strank na datum 6.2.2.2026 - kot nelegitimen z vidika človeka in vključno s predlogom besedila KOALICIJSKE POGODBE, ki bi zagotovilo, da bi dobili oblast, ki bi bila odgovorna.

SKLEP IN PREDLOG:

Listine dokazujejo, da je tožnik kot kandidat pripravil celovit in večkrat dopolnjen program delovanja Varuha človekovih pravic ter ga v listinski obliki vročil Upravnemu sodišču RS in poslanskim skupinam (GS, SD, NSi), rezultate analitičnega dela pa predstavil tudi Predsednici Republike Slovenije.

Program je samostojen normativno-programski dokument, ki vsebuje konkretne zaveze, metodologijo presoje ravnanj oblasti ter predloge zakonodajnih izboljšav.

Listine in javno dostopne objave dokazujejo, da je kandidat v okviru priprave kandidature razvil metodološko orodje »AI Analitik javne oblasti«, katerega namen je presoja ravnanj nosilcev javnih pooblastil z vidika učinkovitega varovanja človekovih pravic.

Orodje (programiranje agenta) je ločeno od samega programa kandidature:

- PROGRAM predstavlja vsebinski koncept delovanja institucije Varuha;
- PROGRAMIRANJE AGENTA predstavlja metodološko in analitično infrastrukturo (koda in baza znanja), ki omogoča sistematično presojo dokumentov.

Baza znanja agenta obsega strokovne članke, analize in idejne osnutke zakonov, ki so javno dostopni na spletni strani www.modro-poslovanje.s

Iz navedenega izhaja, da je kandidat utemeljeno pričakoval, da bo njegova kandidatura predmet dejanske in vsebinske presoje, skladno z mednarodnimi standardi za imenovanje varuha človekovih pravic, zlasti Beneškimi načeli, ki zahtevajo transparenten, merit-based postopek in resnično oceno strokovnosti ter predlaganega programa kandidata.

Stranka predlaga, da sodišče navedene listine upošteva kot dokaz resnosti, strukturiranosti in strokovne utemeljenosti kandidature ter presodi, da opustitev vsebinske presoje programa pomeni odstop od standardov poštenega in ustavno skladnega postopka imenovanja.

D4. Predhodni odškodninski zahtevek zoper Republiko Slovenijo (z dne 9.2.2026) zaradi protipravnega postopka izbire in imenovanja Varuha človekovih pravic – poziv k mirni rešitvi spora (dopis je vložen na naslov Državnega odvetništva dne 9.2.2026).

Franc Derganc <derganc@taxin.si>
Za vložisce:ljddodv

9. feb. 2026, 15:13 (pred 2 dnevo) ☆ ↶ ⋮

Spoštovani,

na vas se obračam s predhodnim odškodninskim zahtevkom zoper Republiko Slovenijo zaradi protipravnega in procesno pomanjkljivega postopka izbire ter imenovanja Varuha človekovih pravic, ki po moji presoji ni zagotavljal temeljnih standardov transparentnosti, enake obravnave kandidatov, vsebinske presoje programov ter obrazložene odločitve, niti učinkovitega pravnega sredstva.

Zaradi navedenih nepravilnosti so mi nastale konkretne premoženjske in nepremoženjske posledice, povezane z vloženi strokovnimi, časovnimi in finančnimi sredstvi za pripravo kandidature (vključno z izdelavo programa in razvojem strokovnih analitičnih orodij AI ANALITIK JAVNE OBLASTI), kakor tudi poseg v ustavno varovane pravice do enakega varstva pravic, pravne varnosti in učinkovitega pravnega sredstva.

Skladno z načelom mirnega reševanja sporov ter obveznostjo predhodne uveljavitve zahtevka vas pozivam, da zadevo obravnavate in preučite možnost sporazumne (izvensodne) rešitve. V ta namen predlagam, da se opravi vsebinska presoja utemeljenosti zahtevka ter po potrebi organizira usklajevalni sestanek.

V prilogi vam posredujem predhodni odškodninski zahtevek z opisom dejanskega stanja, pravnih podlag in okvirno opredeliljivo škode.

Prosil bi za potrditev prejema ter informacijo o nadaljnjem postopku obravnave.

Lepo pozdravljeni,

mag. Franc Derganc.

Izpis iz zahtevka: Glej D7

Sklep in predlog:

Listina dokazuje, da je tožnik pred sprožitvijo sodnih postopkov Republiko Slovenijo formalno obvestil o zatrjevanih protipravnih ravnanjih v postopku izbire in imenovanja Varuha človekovih pravic ter državi omogočil mirno rešitev spora.

Iz dopisa izhaja, da je bila država pravočasno in konkretno seznanjena z očitanimi kršitvami, nastankom škode in pravno podlago zahtevka, vendar do sporazumne odprave kršitev ni prišlo.

D5: Sklep o zavrženju ustavne pritožbe z dne 9.2.2026

RS
USREPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE
RS REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČEPodpisnik: Neža Kogovšek Šalamon
Izdajatelj: SIGOV-CA
Številka certifikata: 592B1D4E000000005
Potek veljavnosti: 13. 10. 2028
Čas podpisa: 09. 02. 2026 09:28

Številka: Up-40/26-11

Datum: 9. 2. 2026

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložil Franc Derganc, Straža, na seji 9. februarja 2026

sklenil:

Ustavna pritožba zoper "postopek imenovanja Varuha človekovih pravic Republike Slovenije v postopku 2025/2026" se zavrže.

Senat je ustavno pritožbo zavrgel, ker ne gre za posamičen akt državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil, s katerim bi bilo odločeno o pritožnikovi pravici, obveznosti ali pravni koristi.

Senat Ustavnega sodišča je sprejel ta sklep na podlagi prve alineje prvega odstavka 55.b člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20, 92/21 in 22/25 – ZUstS) ter prve alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11, 70/17 in 35/20) v sestavi: predsednica senata dr. Neža Kogovšek Šalamon ter člana dr. Matej Accetto in dr. Rajko Knez. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Neža Kogovšek Šalamon
Predsednica senata**Sklep in predlog:**

Listina dokazuje, da je tožnik zoper zatrjevane kršitve človekovih pravic uveljavljal ustavno pritožbo kot najvišje notranje pravno sredstvo, vendar je bila ta zavržena brez vsebinske presoje.

Iz sklepa izhaja, da zatrjevane kršitve niso bile meritorno obravnavane, zato tožniku ni bilo zagotovljeno učinkovito ustavnopravno varstvo.

D6: Predlog za dopolnitev in pojasnitev sklepa US, vložen dne 10.2.2026 v zvezi z dokazom D5.

PREDLOG ZA DOPOLNITEV IN POJASNITEV SKLEPA UP-40/26-11

 POPRA
Podpis: FRANC DERGANČ
Dne 10.02.2026
od: RekozoSign RSA GC CA3
S/N: 8542998624021571067

PREDLOG ZA DOPOLNITEV IN POJASNITEV SKLEPA UP-40/26-11 Z DNE 9.2.2026 TER POPRAVO OČITNIH POMOT

Ustavno sodišče Republike Slovenije

Beethovnova ulica 10
1000 Ljubljana

Zadeva: Up-40/26

Vlagatelj: mag. Franc Derganc,

1. Uvodno

Vlagatelj vlagá ta predlog za **dopolnitev in pojasnitev sklepa** ter **popravo očitnih pomot** v zvezi s sklepom Senata Ustavnega sodišča št. Up-40/26-11 z dne 9. 2. 2026, s katerim je bila ustavna pritožba zavržena z razlogom, **da izpodbijani postopek ne predstavlja posamičnega akta državnega organa**.

Ta vloga ne predstavlja nove ustavne pritožbe in ne posega v predmet odločanja, temveč se nanaša izključno na popolnost in pravilnost že izdane odločbe.

2. Nepopolnost obrazložitve

Sklep se ne opredeli do odločilnih navedb vlagatelja, zlasti:

- do obstoja konkretnega akta Urada predsednice Republike Slovenije,
- do pravnih učinkov tega akta za vlagatelja,
- do vprašanja, ali gre za individualni poseg v njegov pravni položaj.

Ker se sodišče do teh navedb ni opredelilo, izpodbijane odločitve ni mogoče preizkusiti.

Obrazložena odločba je sestavni del pravice do enakega varstva pravic (22. člen Ustave) in do sodnega varstva (23. člen Ustave).

3. Očitna pomota v dejanski podlagi

Sklep temelji na ugotovitvi, da ne obstaja posamični akt, s katerim bi bilo odločeno o pravici ali pravni koristi vlagatelja. Takšna ugotovitev ni skladna s podatki spisa.

Vlagatelj je že v ustavni pritožbi predložil:

- obvestilo Urada predsednice Republike Slovenije z dne 7. 1. 2026,
- predloženo kot točka 11 na strani 18 dokumenta »Dejstva in ustavnopravni vidik postopka imenovanja Varuha človekovih pravic«, vloženega 19. 1. 2026

Predlagana izvedba dokaza: vpogled v spis

PREDLOG ZA DOPOLNITEV IN POJASNITEV SKLEPA UP-40/26-11 Z DNE 9.2.2026 TER
POPRAVO OČITNIH POMOT

2

Iz listine izhaja, da je bil vlagatelj individualno obvešččen, da ne bo predlagan Državnemu zboru v imenovanje za Varuha človekovih pravic. Dokaz:

11. Dne 7.1.2026 dobi kandidat Franc Derganc obvestilo
Predsednice, ki glasi:

»Spoštovani gospod
mag. Franc Derganc

Spoštovani,
obveščam vas, da je predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar danes, 7. januarja 2026 predsednici Državnega zbora republike Slovenije mag. Urški Klakočar Zupančič posredovala predlog, da za varuhinjo človekovih pravic predlaga

doc. dr. Simono Drenik Bavdek.

Predsednica republike je predlog oblikovala na podlagi presoje predloženih kandidatur, poročila o vaši predstavitvi, ki ste jo opravili s komisijo v uradu predsednice in pogovorih z vodji poslanskih skupin.

Spoštovani,
predsednica republike me je prosila, da se Vam v njenem imenu najlepše zahvalim, da ste bili pripravljeni sprejeti odgovornost in kandidirati na položaj varuha človekovih pravic. Želim Vam vse najboljše pri Vašem nadaljnjem delu.

Z izrazi spoštovanja in prijaznimi pozdravi

4. Pravna narava navedenega akta

Ne glede na njegovo poimenovanje ima navedeni dokument:

- individualnega naslovnika,
- oblastni značaj (ki ima temelje v javnem razpisu ter izrecnih navodilih Predsednice Republike Slovenije),
- neposreden in dokončen učinek na položaj vlagatelja.

Z njim je bil vlagatelj izključen iz nadaljnega postopka predlaganja kandidature.

Po ustaljeni ustavnosodni presoji je za opredelitev posamičnega akta odločilna njegova vsebina in pravni učinek, ne formalna oznaka.

Navedena listina zato po vsebini predstavlja posamični oblastni akt.

Ugotovitev v sklepu, da tak akt ne obstaja, je zato v očitnem neskladju z listinami spisa in pomeni očitno pomoto v dejanski podlagi odločanja.

PREDLOG ZA DOPOLNITEV IN POJASNITEV SKLEPA UP-40/26-11 Z DNE 9.2.2026 TER
POPRAVO OČITNIH POMOT

3

5. Potreba po pojasnitvi

Brez jasne opredelitve do navedenega akta Urada predsednice Republike Slovenije z dne 7. 1. 2026 ter njegovih pravnih učinkov ni mogoče presoditi, ali so bili v konkretnem primeru sploh izpolnjeni pogoji za zavrženje ustavne pritožbe.

Opustitev presoje tega akta pomeni, da odločitev nima zadostne dejanske in pravne podlage, zato ni preizkusljiva.

Dopolnitev oziroma pojasnitev sklepa je zato nujna že z vidika zagotovitve pravice do obrazložene sodne odločbe (22. člen Ustave) ter učinkovitega sodnega varstva (23. člen Ustave).

Vlagatelj je v postopku kandidature ravnal na podlagi izrecnih navodil in ravnanj organa oblasti, zlasti poziva k pripravi vsebinskega programa dela Varuha ter predstavitvi kandidature pred poslanci Državnega zbora. **Na tej podlagi je utemeljeno pričakoval, da bo njegova kandidatura predmet vsebinske in primerjalne presoje** (legitimno pričakovanje).

Zaradi tega je v pripravo kandidature:

1. vložil obsežno strokovno delo in sredstva ter organiziral sodelovanje več strokovnjakov,

Dokaz: Glej v dokument 04... iz te priloge

2. vključno z razvojem metodoloških in informacijskih rešitev za sistematično presojo delovanja oblasti (»AI analitik javne oblasti«). Nastali so konkretni in dokazljivi stroški.

Vlagatelj je v okviru priprave kandidature za funkcijo Varuha človekovih pravic razvil strokovno-analitično orodje z delovnim nazivom **AI Analitik javne oblasti (AJAO)**. Gre za tehnično-informacijski sistem (t. i. agent), ki obsega programsko kodo (algoritemska logika presoje) ter strukturirano bazo znanja (normativni in strokovni viri, merila, metodologije in referenčni standardi, ki so v celoti avtorstvo nepresojnega kandidata). Orodje ni namenjeno nadomeščanju odločanja organov oblasti, temveč ima izključno **analitično in podporno funkcijo**.

Njegov namen je sistematična presoja ravnanj javne oblasti z vidika:

- zakonitosti,
- transparentnosti,
- obrazloženosti,
- sorazmernosti,
- ter udejanjanja človekovih pravic.

Metodološko omogoča pregled dokumentov in ravnanj:

- vseh treh vej oblasti (tudi Ustavnega sodišča Republike Slovenije, tudi javnega zavoda RTV itd.),
- zakonodajnih predlogov in zakonov,
- podzakonskih aktov,
- strateških, programskih in izvedbenih dokumentov,
- ter ravnanj oseb z javnimi pooblastili,

z vidika njihove skladnosti z ustavnimi in konvencijskimi standardi varstva človeka.

PREDLOG ZA DOPOLNITEV IN POJASNITEV SKLEPA UP-40/26-11 Z DNE 9.2.2026 TER
POPRAVO OČITNIH POMOT

4

Orodje tako predstavlja **strukturiran analitični pripomoček za presojo legitimnosti delovanja oblasti**, tj. ali so pravice posameznika dejansko udejanjene in ne zgolj formalno predpisane.

Za potrebe tega postopka je navedeno dejstvo relevantno izključno zato, ker izkazuje resnost in vsebinsko naravo kandidature, konkretno in strokovno pripravo programa dela ter obseg vloženega dela in sredstev.

Gre torej za okoliščino, ki dodatno potrjuje **individualiziran pravni interes vlagatelja** in dejansko intenzivnost posega v njegov pravni položaj, ne pa za samostojen predmet ustavne presoje.

Ta dejstva niso navajana kot vsebinski očitki, temveč kot okoliščine, ki izkazujejo:

- neposreden in individualiziran pravni interes vlagatelja,
- obstoj legitimnih pričakovanj, ustvarjenih z ravnanjem državnih organov,
- ter dejanski poseg v njegov pravni položaj.

Zato zadeva očitno presega okvir splošnega ali abstraktnega interesa (actio popularis) in predstavlja konkreten posamični poseg.

Če se navedeni akt in njegove posledice ne presodijo, vlagatelju ni zagotovljena možnost učinkovitega uveljavljanja pravnega varstva, vključno z morebitnim uveljavljanjem odškodninske odgovornosti države po 26. členu Ustave.

Zaradi navedenega je dopolnitev oziroma pojasnitev sklepa nujna, da bo mogoče presoditi, ali so bili procesni pogoji za zavrženje ustavne pritožbe sploh podani.

Brez jasne opredelitve do navedenega akta in njegovih učinkov ni mogoče presoditi, ali so bili izpolnjeni pogoji za zavrženje ustavne pritožbe.

Zaradi zagotovitve preizkusljivosti odločanja je zato potrebna dopolnitev oziroma pojasnitev sklepa.

Vlagatelj te dopolnitve je v postopku kandidature in na podlagi izrecnih navodil Predsednice Republike Slovenije, da naj pripravi PROGRAM (vizija plan dela varuha itd.) in da naj se predstavi Poslancem v Državnem zboru, angažiral ekipo ljudi (tudi IT strokovnjake) s ciljem pripraviti izvedljiv, sodoben program dela Varuha za človekove pravice. Na zaslišanju pri Predsednici Republike dne 3.12.2026 je »komisija za presojo kandidatov« ocenila program kot eden izmed najcelovitejših programov in to ne samo v konkretnem postopku. Temveč v mandatih »več predsednikov«.

Kandidatu je uspelo ustvariti orodje »AI Analitika javne oblasti«, ki ima sposobnost presojati LEGITIMNOST OBLASTI in sicer tako na ravni izvedbe (aktivnosti), kot tudi na nivoju zakonov, kot tudi na nivoju planskih in izvedbenih dokumentov VSEH VEJ OBLASTI oz. vseh oseb z javnimi pooblastili.

Zaradi legitimnega pričakovanja kandidata, ki so posledica izrecnih navodil Predsednice Republike Slovenije, so kandidatu nastali nesorazmerni stroški, predvsem pa je Republika Slovenija izgubila možnost, da državljani pridobijo orodje za presojo ravnanj »svoje oblasti«.

»Nepresojnemu kandidatu« (kandidat ni prejel niti obrazložitve.....) so nastali nesorazmerni stroški, ki pa jih, glede na ravnanja Predsednice Republike Slovenije in tudi Ustavnega sodišča, sploh ne more uveljavljati v smislu odškodnine, saj Ustavno sodišče, postopek imenovanja, ki

PREDLOG ZA DOPOLNITEV IN POJASNITEV SKLEPA UP-40/26-11 Z DNE 9.2.2026 TER
POPRAVO OČITNIH POMOT

5

naj bi bil transparenten in skladen z BENEŠKIMI načeli, sploh ne presoja, kot izhaja tudi iz obravnavanega sklepa.

Iz poteka obravnavanega postopka izhaja, da vlagatelju ni bilo zagotovljeno učinkovito pravno varstvo njegovega pravnega položaja. Ker kandidat ni prejel obrazložene odločitve, ni imel dostopa do dokumentacije postopka in mu ni bila omogočena vsebinska presoja njegove kandidature, mu dejansko ni bilo omogočeno učinkovito uveljavljanje pravnih sredstev.

Takšen položaj ni skladen z zahtevami 22., 23. in 25. člena Ustave, ki zagotavljajo enako varstvo pravic, sodno varstvo ter učinkovito pravno sredstvo, niti s temeljnimi načeli transparentnosti, preverljivosti in dokumentiranosti postopkov imenovanja nosilcev neodvisnih ustavnih funkcij.

V podporo navedenemu vlagatelj prilaga:

1. dopis Urada predsednice Republike Slovenije št. 003-03-5/2024-351 z dne 9. 2. 2026 ter pritožbo zoper ta akt, iz katerih nedvoumno izhaja, da kandidatom ni bil omogočen niti vpogled v dokumentacijo postopka, kakor tudi
2. predhodni odškodninski zahtevki, vloženi pri Državno odvetništvo Republike Slovenije, ki izkazuje, da vlagatelj zaradi navedenih ravnanj uveljavlja tudi odgovornost države za nastalo škodo.

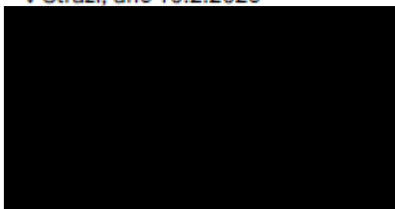
Navedene okoliščine potrjujejo, da brez vsebinske presoje Ustavnega sodišča vlagatelju ni zagotovljeno drugo učinkovito pravno sredstvo. Iz navedenega sledi, da je ta vloga v celoti utemeljena.

6. Predlog

Vlagatelj predlaga, da Ustavno sodišče:

- dopolni oziroma pojasni sklep št. Up-40/26-11 z dne 9.2.2026
- se izrecno opredeli do navedenega akta Urada predsednice Republike Slovenije z dne 7. 1. 2026,
- popravi očitno pomoto glede ugotovitve, da posamični akt ne obstaja.

V Straži, dne 10.2.2026

Priloge:

- 02_2963_001_sklep UPRS
- 03_Up_40_26_Skl12_Sklep_o_zavrzenju
- 04 zahtevki državno pravobranilstvo 09022026 priloge us_dopisrs_v2
- 05 PRITOŽBA zoper zavrnitev vpogleda v dokumentacijo postopka imenovanja Veruha človekovih pravic

Sklep in predlog:

Listina dokazuje, da je tožnik po prejemu sklepa Ustavnega sodišča o zavrženju ustavne pritožbe vložil tudi predlog za njegovo dopolnitev in pojasnitev, s čimer je poskušal odpraviti morebitne procesne ali vsebinske nejasnosti ter doseči meritorno obravnavo zatrjevanih kršitev.

Iz navedenega izhaja, da je tožnik aktivno in vestno izčrpal vsa razpoložljiva pravna sredstva v okviru ustavnosodnega varstva.

D7: Dokaz o vloženem zahtevku in vsebina zahtevka, vložen na državno odvetništvo. Veza D4.

ZA: Državno odvetništvo Republike Slovenije, Šubičeva 2, Ljubljana

Zadeva: Predhodni odškodninski zahtevek zoper Republiko Slovenijo zaradi protipravnega postopka izbire in imenovanja Varuha človekovih pravic – poziv k mirni rešitvi spora

Naslovnik:

Državno pravobranilstvo Republike Slovenije
Šubičeva 2
1000 Ljubljana

Vlagatelj:

mag. Franc Derganc, [REDACTED]
[REDACTED]

Datum: 9.2.2026

Spoštovani,

na podlagi 26. člena Ustave Republike Slovenije, 131. in nast. členov Obligacijskega zakonika ter splošnih pravil o odgovornosti države za protipravno ravnanje njenih organov vlagam **predhodni odškodninski zahtevek zoper Republiko Slovenijo** zaradi škode, nastale v postopku izbire in imenovanja Varuha človekovih pravic.

1. Protipravno ravnanje države

V postopku izbire in imenovanja Varuha človekovih pravic:

- niso bila določena jasna in preverljiva merila presoje kandidatov,
- ni bila opravljena vsebinska presoja programov kandidatov,
- odločitev ni bila obrazložena,
- kandidatom ni bilo zagotovljeno učinkovito pravno sredstvo.

Takšen postopek pomeni kršitev:

- 2., 14., 22., 23. in 25. člena Ustave RS (načelo pravne države, enakost, kontradiktornost, sodno varstvo, pravno sredstvo),
- 41.člena Listine EU o temeljnih pravicah (pravica do dobrega upravljanja),
- 6.in 13. člena EKČP (pošten postopek, učinkovito pravno sredstvo),
- temeljnih standardov transparentnosti in obrazloženosti pri imenovanju neodvisnih institucij (t. i. Beneška načela).

Opustitev obrazložene in vsebinske presoje programov kandidatov predstavlja **arbitrarno odločanje**, ki je po ustaljeni ustavnosodni in sodni praksi protipravno ravnanje države.

Vsa protipravnost je že dokazana (Urad Predsednice RS je celo zavrnil vpogled v spis, kar Derganc Francu onemogoča preveritev pravilne uporabe Beneških pravil pri postopku imenovanja Varuha za človekove pravice) in je bila v celoti posredovana na Ustavno sodišče, zato predlagamo vpogled v spis zadeve UP 40-26.

2. Vzročna zveza

Zaradi navedenih kršitev vlagatelju:

- ni bila zagotovljena enaka in poštena obravnava kandidature,
- ni bilo omogočeno učinkovito pravno varstvo,
- onemogočeno je bilo dokazovanje strokovne ustreznosti in programskih rešitev.

Neposredna posledica je bila izguba realne možnosti za imenovanje ter posledična premoženjska in nepremoženjska škoda, ki jo je imel Franc Derganc, ki je od 7.11.2026 do 3.2.2026 (imenovanje varhinje v Državnem zboru) deloval v dobri veri in je na podlagi upravičenega pričakovanja, da bosta Predsednica RS in Državni zbor RS delovala po Beneških pravilih (merit določa kot eno izmed ključnih zadev presoja vizije in programa kandidatov) investiral na stotine ur dela, vključno z izdelavo AI Analitika javne oblasti.

3. Škoda

Vlagatelju je nastala:

a) premoženjska škoda, zlasti:

- stroški priprave kandidature, programov in strokovnih gradiv,
- stroški razvoja metodologije in AI orodij (AI Analitik javne oblasti),
- vložen čas in delo,
- izgubljeni dohodki/postlovne priložnosti.

b) nepremoženjska škoda, zlasti:

- poseg v ugled, strokovni položaj in osebnostne pravice,
- duševne bolečine zaradi kršitve ustavno zagotovljenih procesnih pravic.

Končna višina zahtevka bo specificirana po popolni finančni in izvedenski opredelitvi, predvidoma pa bo presegala [REDACTED]. Vsi dokazi (opravljene analize in delo) je razvidno na spletnih straneh:

1. <https://www.modro-poslovanie.si/BAZA-ZNANJA/kandidatura-za-varuha-za-%c4%8dlovekove-pravice>
2. <https://www.modro-poslovanie.si/BAZA-ZNANJA/ko-dr%c5%beava-gre-predale%c4%8d-kandidat-za-varuha-brez-zastli%c5%a1anja-knjiga-o-sistemu-ki-se-ni-hotel-sli%c5%a1ati>

3. <https://www.modro-poslovanje.si/Portals/0/Al%20Analizitk%20javne%20oblasti%20hitra%20vo2.pdf>
4. Drugo – www.modro-poslovanje.si

4. Zahtevak

Republiko Slovenijo pozivam, da:

- prizna protipravnost ravnanja,
- pristopi k mirni poravnavi,
- povrne nastalo škodo.

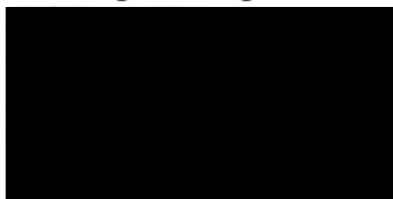
Predlagam, da se v roku 30 dni od prejema tega dopisa opredelite do zahtevka in predlagate termin za sporazumno rešitev. V nasprotnem primeru bom prisiljen uveljavljati odškodnino sodno.

5. Priloge

- dokazila o stroških in vloženi sredstvih,
- dokumentacija kandidature,
- procesna gradiva,
- drugi relevantni dokazi.

S spoštovanjem,

mag. Franc Derganc

Priloga:

1. Del vloge na Ustavno sodišče (ustavna pritožba) iz katere izhaja protipravno ravnanje Republike Slovenije in iz katerega izhaja tudi izračun škode, ki je bila povzročena zaradi protipravnega ravnanja Predsednice Republike Slovenije in Državnega zbora Republike Slovenije.
2. Odločitev Ustavnega sodišča v zadevi UP 40/26 – zavrženje zadeve in s tem onemogočanje pravne presoje.
3. Dne 9.2.2026 je Derganc Franc podal tudi **POBUDA ZA ZAČETEK POSTOPKA ZA OCENO USTAVNOSTI Zakona o varuhu za človekove pravice in Poslovnika Državnega zbora, ki sta, kot se v praksi izvaja, »povzročila« škodo Derganc Franc-u.**

Sklep in predlog:

Listina dokazuje, da je tožnik pri Državnem odvetništvu Republike Slovenije vložil predhodni odškodninski zahtevak ter v njem konkretno opredelil zatrjevana protipravna ravnanja države,

pravno podlago odgovornosti, nastanek škode in vzročno zvezo med ravnanjem organov in posledicami za tožnika.

Iz vsebine zahtevka izhaja, da je bila Republika Slovenija predhodno in podrobno seznanjena z očitanimi kršitvami ter pozvana k mirni rešitvi spora, vendar do odprave kršitev oziroma poravnave ni prišlo.

D8: Zakon o varuhu za človekove pravice s poudarkom na 14. členu.

Stranka se sklicuje na določbe Zakona o varuhu človekovih pravic, zlasti na 14. člen, ter predlaga, da sodišče navedene določbe uporabi in razlaga ustavno skladno, ob upoštevanju načel enakega varstva pravic, pravne države in učinkovitega varstva človekovih pravic, ter na tej podlagi presodi zakonitost in ustavnost ravnanja tožene stranke.

Določba 14. člena ZVarCP, ki za postopek kandidiranja in imenovanja Varuha napotuje na smiselno uporabo določb Zakona o ustavnem sodišču, ne predstavlja zgolj orientacijskega ali priporočilnega merila, temveč normativno napotitveno pravilo zakonodajalca, s katerim je bil v postopek imenovanja izrecno **vgrajen minimalni procesni standard formaliziranosti, dokumentiranosti in preverljivosti odločanja**. Pojem »smiselne uporabe« v pravni teoriji in sodni praksi pomeni obvezno uporabo tistih procesnih pravil, ki so po svoji naravi prenosljiva, zlasti pravil, ki zagotavljajo obstoj spisa, sledljivost postopka, možnost seznanitve z razlogovnim jedrom odločitve ter s tem sodni nadzor nad zakonitostjo ravnanja organa. **Ta napotitev zato ne ustvarja pravice kandidata do imenovanja ali posega v politično diskrecijo izbire, temveč vzpostavlja pravico do zakonitega in nearbitrnega postopka kot samostojno procesno jamstvo**. Če organ postopek izvede brez minimalne formalizacije, brez dokumentirane presoje in brez možnosti preverljivosti, ravna v nasprotju z zakonsko določenim standardom ter ustvarja pravno praznino, ki izključuje sodni nadzor. Takšna izvedba postopka pomeni odstop od obvezne pravne norme 14. člena ZVarCP in zato predstavlja nezakonito oblastno ravnanje, zoper katero je sodno varstvo po 4. členu ZUS-1 nujno in subsidiarno dopustno.

Takšna razlaga 14. člena ZVarCP je hkrati ustavno nujna, saj iz 2. člena Ustave izhaja načelo pravne države, ki zahteva, **da je vsako oblastno odločanje normativno urejeno, sledljivo in pravno preverljivo**, iz 23. člena Ustave pa zahteva po **učinkovitem sodnem varstvu**, ki ne dopušča, da bi bil dostop do sodišča odvisen od procesne tehnike organa ali od njegove odločitve, da formalnega akta ne izda. Postopek, ki ni dokumentiran in obrazložen, namreč že po svoji naravi izključuje sodni nadzor ter s tem izprazni obe ustavni jamstvi. V tem okviru imajo Beneška načela (CDL-AD(2019)005) **vlogo ustaljenega evropskega standarda neodvisnosti in zakonitosti postopka imenovanja ombudsmana**, ki ga je treba na podlagi 8. člena Ustave uporabljati kot razlagalno merilo pri razlagi domačega prava; ta načela konkretizirajo minimalne zahteve transparentnosti, objektivnosti, meritornosti in preverljivosti postopka ter tako vsebinsko določajo, kako se morata 2. in 23. člen Ustave udejanjiti prav v postopkih imenovanja Varuha kot ustavnega korektiva oblasti. Posledično je treba 14. člen ZVarCP razlagati tako, da vzpostavlja obvezne procesne garancije, ne pa zgolj priporočilnega okvira.

D9. Zakon o ustavnem sodišču.

Stranka se sklicuje na določbe Zakona o Ustavnem sodišču ter predlaga njihovo ustavno skladno razlago in uporabo tako, da se zagotovi učinkovito sodno varstvo in dostop do pravnega sredstva. Sodišče naj presodi, da v konkretnem primeru stranke ni dopustno izključiti iz ustavnopravno zagotovljenega varstva človekovih pravic.

D10. Beneška načela.

Stranka se sklicuje na Beneška načela kot mednarodni standard neodvisnosti, transparentnosti in poštenega postopka pri delovanju institucije varuha človekovih pravic ter predlaga, da jih sodišče uporabi kot razlagalno merilo pri ustavnoskladni razlagi domačega prava. Ob njihovi uporabi naj presodi, da stranke ni dopustno izključiti iz postopkovnega in vsebinskega varstva njenih pravic.

D11. Sodna praksa SEU in ESČP.

Stranka se sklicuje na ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice glede učinkovitega sodnega varstva, pravice do poštenega postopka ter načela sorazmernosti ter predlaga, da sodišče navedeno prakso uporabi kot zavezujoče oziroma razlagalno merilo. Na tej podlagi naj presodi, da v konkretnem primeru ni dopustno omejiti ali izključiti stranke iz ustavnopravno zagotovljenega varstva človekovih pravic.

OPREDELITEV KLJUČNEGA PRAVNEGA VPRAŠANJA – STALIŠČE TOŽEČE STRANKE

1. V tej zadevi mora sodišče najprej odgovoriti na temeljno procesno vprašanje:

Ali kandidatura v postopku imenovanja Varuha človekovih pravic ustvarja ustavno varovan pravni interes, katerega kršitev omogoča sodno varstvo po 4. členu ZUS-1?

Če odgovor glasi:

NE → upravni spor ni dopusten.

DA → sodišče mora presojeti zakonitost posega.

Vprašanje torej ni politična narava postopka, temveč: ali je bil tožnik nosilec individualiziranega pravnega položaja, ki je užival procesno varstvo po 22., 23. in 25. členu Ustave ter 6. členu EKČP.

2. USTAVNOSODNA PRAKSA REPUBLIKE SLOVENIJE

U-I-98/07

Sodišče: Ustavno sodišče RS

Bistvo zadeve: Imenovanje funkcionarjev

Ključno stališče: Kandidiranje samo po sebi ne ustvarja pravice do imenovanja.

Pomen za naš primer: Iz tega izhaja, da tožnik ne more uveljavljati pravice do izvolitve ali imenovanja.

Vendar ta odločba ne izključuje možnosti, da kandidat uživa procesne pravice, če je vzpostavljen individualiziran pravni položaj.

Up-301/96

Sodišče: Ustavno sodišče RS

Bistvo zadeve: Meje sodnega varstva

Ključno stališče: Sodno varstvo obstaja le, kadar se odloča o pravici ali pravnem interesu posameznika, ne pa o politični diskreciji.

Povezava z našim primerom:

Ključno vprašanje ni politična diskrecija DZ, temveč ali je bil tožniku priznan procesni položaj, ki ustvarja pravni interes.

Up-555/09

Sodišče: Ustavno sodišče RS

Bistvo zadeve: Imenovanje funkcionarjev

Ključno stališče: Odločanje o imenovanju funkcionarjev samo po sebi ne pomeni odločanja o subjektivni pravici.

Povezava: Če pa je kandidatu priznan individualni položaj, zahtevan program, izvedeno zaslišanje in ustvarjena legitimna pričakovanja vsebinske presoje, lahko nastane varovan procesni interes.

PRAKSA ESČP

Vilho Eskelinen and Others v. Finland (GC, 2007)

Sodišče: Evropsko sodišče za človekove pravice

Bistvo: Dostop javnih uslužbencev do sodnega varstva

Test: Država lahko izključi sodno varstvo le, če: je to izrecno določeno v nacionalnem pravu in je izključitev objektivno upravičena.

Pomen za naš primer: Ni dopustno, da se sodno varstvo izključi implicitno ali zgolj z označitvijo postopka kot političnega.

Baka v. Hungary (GC, 2016)

Sodišče: ESČP

Bistvo: Predčasna razrešitev predsednika vrhovnega sodišča

Ključno stališče: Tudi najvišje javne funkcije uživajo sodni nadzor, kadar gre za poseg v pravni položaj posameznika.

Povezava: Čeprav imenovanje samo po sebi ni pravica, procesni položaj kandidata ne more biti povsem izključen iz sodnega nadzora.

Denisov v. Ukraine (GC, 2018)

Sodišče: ESČP

Bistvo: Razrešitev sodnega funkcionarja

Ključno: Postopek sodi v okvir 6. člena EKČP, če bistveno vpliva na profesionalni ali pravni položaj.

Povezava: Kandidatura, ki vključuje formalizirano sodelovanje, lahko ustvari procesni položaj, ki uživa varstvo.

PRAKSA SODIŠČA EU

C-222/86 – Heylens

Sodišče: Sodišče EU

Bistvo: Priznanje poklicnih kvalifikacij

Ključno stališče: Kadar odločitev vpliva na pravni položaj posameznika, mora biti obrazložena in sodno preverljiva.

Povezava: Če je tožnik sodeloval v formaliziranem postopku izbire, mora obstajati možnost preverjanja zakonitosti.

C-349/07 – Sopropé

Sodišče: SEU

Ključno: Pravica do izjave velja vedno, kadar organ sprejema odločitev, ki vpliva na posameznika.

Povezava: Tožnik je bil zaslišan, vendar ni bil deležen obrazložene odločitve.

UPORABA NA KONKRETNI PRIMER

V predmetni zadevi:

- tožnik je bil individualno povabljen,
- bil je zaslišan,
- zahtevan je bil vsebinski program,
- ustvarjena so bila legitimna pričakovanja presoje,
- nato mu je bil odrečen status stranke in pravno varstvo.

Gre torej za situacijo, kjer ni sporno, da ni pravice do imenovanja, sporno je, ali je bila kršena pravica do zakonitega postopka.

Če je bil ustvarjen individualiziran procesni položaj, potem obstaja pravni interes.

SKUPNI SKLEP

Iz citirane ustavne in mednarodne sodne prakse izhaja enotno merilo:

- Kandidat nima pravice do imenovanja.
- Kandidat lahko ima pravico do zakonitega postopka, če je bil individualizirano obravnavan.
- Sodno varstvo ni izključeno zgolj zato, ker gre za imenovanje javne funkcije.

Ključno je, ali je bil ustvarjen ustavno varovan pravni interes.

Zato mora sodišče v tej zadevi presoditi: ali konkretna stopnja formalizacije postopka in individualizirane obravnave tožnika ustvarja pravni interes, ki uživa sodno varstvo.

Če je odgovor pritrdilen, je upravni spor dopusten.

Predlog in sklep:

Iz citirane ustavne in mednarodne sodne prakse izhaja skupno merilo:

- Kandidat nima pravice do imenovanja.
- Vendar pa lahko pridobi pravico do zakonitega postopka, če je v postopku individualizirano obravnavan.
- Sodno varstvo ni avtomatično izključeno pri imenovanju javnih funkcij.
- Ključno je, ali je bil ustvarjen ustavno varovan pravni interes.

Tožeča stranka zato sodišču predlaga, da pri presoji dopustnosti upravnega spora upošteva zgoraj predstavljeni analitični okvir ter presodi, ali konkretna stopnja formalizacije postopka in individualizirane obravnave tožnika ustvarja pravni interes, ki uživa sodno varstvo po 4. členu ZUS-1.

D12. Zaslišanje.

Stranka predlaga, da sodišče, če oceni, da dejansko stanje na podlagi listinskih dokazov ni dovolj razjasnjeno, izvede tudi dokaz z zaslišanjem stranke.

Dokaz o plačilu TAKSE:

Osnovni podatki naloga		Prejemnik	
Znesek:	148,00 EUR	Račun prejemnika:	SI56 0110 0845 0088 976
Datum plačila:	11.02.2026	BIC banke prejemnika:	BSLJSI2X
Namen:		Ime in priimek/naziv imetnika računa:	UPR.SOD.RS-SOD.TAK.PRAV.,FIZ.OS.
Izvedba naloga:	Navadno	Naslov imetnika računa:	FAJFARJEVA ULICA 033
Dodatni podatki naloga		Pošta in kraj imetnika računa:	1000 LJUBLJANA
Koda namena:	GOVT	Država imetnika računa:	SLOVENIJA
Referenca/sključje prejemnika:	SI002026	Predvidena provizija	
Opomba:	/	Provizija:	0,40 EUR